

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ

КОНФЕРЕНЦІЯ

ОДУМ-у

Об'єднання Демократичної Української Молоді
Центральний Комітет

З Б І Р Н И К М А Т Е Р І Я Л І В
З
К О Н Ф Е Р Е Н Ц І Ї О Д У М у
в Філядельфії 30-го вересня 1967 року

Видано засобами філії ОДУМу в Філядельфії

Балтимор - Філядельфія - Торонто

1968

З М І С Т

Від Редколегії Збірника.....	3
Від господарів Конференції.....	3
Вступне слово.....	4
Микола Степаненко-Основи і причини для створення ОДУМу.....	5
Юрій Криволап- У 17-тиріччя існування ОДУМу.....	10
Микола Француженко- ОДУМ у США і Канаді.....	13
Віктор Корсун- Ідеологія ОДУМу.....	16
Євген Федоренко-Ідеологічні основи ОДУМу.....	19
Іван Піддубний- Ставлення ОДУМу до Державного Центру Української Народньої Республіки та Українського Конгресового Комітету Америки.....	22
Олексій Шевченко-Наставлення українського суспільства і преси до ОДУМу.....	26
Іван Павленко- Припливи й відпливи в ОДУМі.....	30
Зоя Граур- ОДУМ у майбутньому.....	35

Від Редколегії Збірника

Рішенням 10-ої Конференції Центрального Комітету ОДУМу даємо до рук членів ОДУМу та українського громадянства Збірник матеріалів з Конференції ОДУМу, що відбулась 30-го вересня 1967 р. в Філадельфії, США. Збірник охоплює цикл доповідей, виголошених під час Конференції, в яких висловлені погляди чільних одумівців на організаційно-виховні та ідеологічні проблеми ОДУМу.

Не всі погляди в статтях Збірника відповідають поглядам Редакційної Колегії чи Центрального Комітету ОДУМу, а є лише поглядами доповідачів, які несуть за них відповідальність. Редакційна Колегія на підставі доручення 10-ої Конференції Ц.К. ОДУМу лише застерегла за собою право, в деяких випадках, виправити та скоротити деякі доповіді, затримуючи стиль та думки доповідачів.

Всеж, сподіваємось, що цей Збірник стане важливим документом багатогранної діяльності ОДУМу. Він допоможе виховникам, референтам і членам ОДУМу та всім одумівським прихильникам, які бажать бачити українську молодь свідомою, свободолюбною, активною і повноцінною!

За Редакційну Колегію Збірника

Віктор Корсун, Голова Редколегії

Від господарів Конференції

Філія ОДУМу в Філадельфії, в суботу, 30 вересня 1967 р., влаштувала одноденну Конференцію ОДУМу. Увечорі того самого дня відбувся також бенкет, на якому головну промову виголосив віце-президент Української Народної Республіки в екзилі проф. Микола Степаненко.

Ця збірка є відбитком тієї Конференції. Завдяки їй ми матимемо змогу переглянути одумівську працю в минулому й теперішньому часі, а також заглянути в майбутнє. Ми матимемо нагоду побачити нашу позитивну працю, а також наші недоліки й труднощі, та накреслити наші плани на майбутнє. Шляхом такого обміну думок, такої аналізи, що є одним з основних принципів демократії, ми можемо прийти до потрібної синтези.

Такого місця для обговорення бодай найважливіших проблем нам уже давно потрібно, тим більше, що ми ж демократична організація. На жаль такої Конференції у нас не було вже понад десять років. За цей довгий час через нашу організацію перейшла маса молоді і сьогодні члени ОДУМу не є ті самі, які творили його. Тому думки й завдання міняються і нам слід знову розпочати серію ідеологічних конгресів та конференцій.

Майбутність належить нам, молодим, і тому нашим завданням є проаналізувати її і впливати на неї. Молодь ОДУМу хоче сказати своє слово. Цією Конференцією, що її ідейний зміст відбито в цій збірці, ОДУМ і намагався сказати це слово.

Віктор Корсун,
Голова філії ОДУМу в Філадельфії

ВСТУПНЕ СЛОВО

"Панта домікадзете!/. Усе досліджуйте!/. Не вірте нікому й нічому і самі постійно досліджуйте правду. Ніколи не задовольняйтесь уче здобутим, здобуйте щораз дальші таємниці правди й не ставайте на місці. Наука-це постійний сумнів".

Михайло С. Грушевський

Ці слова М.С. Грушевського, першого президента Української Народної Республіки, ось уче на протязі майже вісімнадцяти років, дійсно, чи не на*краще, змальовують ідейний та організаційний шлях ОДУМу. В 1950 році наші попередники поклали ці ідейні й організаційні основи, але вдосконалення їх продовжується до сьогоднішнього дня.

Переглядаючи матеріали Конференції ОДУМу, яка відбулась 30 вересня 1967 року, стверджуємо, що члени ОДУМу ніколи не втрачали віри в самих себе та в свою організацію, а також завжди мали і мають відвагу дивитись на своє минуле так, щоб, як говорив Грушевський, "черпнути з нього не зневіру, а силу!"

Шукаючи відповідей на життєві проблеми, ОДУМ постійно плекає вільну думку-цей на*цінніши* скарб людини, особливо молоді людини. ОДУМ розуміє, що молодість-це період в житті людини, коли вона шукає свого особистого ствердження та виявлення своїх здібностей. Тому ОДУМ протягом свого існування ніколи не накладав нікому своїх поглядів; навпаки, ОДУМ завжди допомагав своїм членам розвивати власні сили та здібності в усіх ділянках-національній, культурній, соціально-економічній. Головною тезою ОДУМу у вихованні молоді була і залишається практика "синтези і вдосконалення", а не методи "взаємного виключення!"

Доповіді в цьому Збірнику становлять для кожного одумівця своєрідну цінність. Ми маємо можливість познайомитись з думками про ОДУМ та його майбутність майже трьох окремих одумівських поколінь: основоположників/сеньорів/ ОДУМу-молоді, що виросла і виховалась у тісному життєвому й ідейному зв'язку з Батьківщиною; другого покоління-молоді, що покинула Україну малими дітьми і, хоч своє виховання й освіту здобула в Західному Світі, відчуває живий зв'язок з Україною; і, нарешті, третього покоління-молоді, яка народилась, виросла й виховалась у країнах Північної Америки/США та Канаді/і має характерні риси молоді цих країн.

Надіюсь, що матеріали Конференції допоможуть нашому членству ознайомитись з тими проблемами, які висуває час не лише нашій молодечій організації, але й цілій українській політичній еміграції в Західному Світі-збереження свого національного Я та допомога Батьківщині в її визволенню!

Закінчуючи цей короткий вступ, дякую від імени всіх членів ОДУМу Філадельфійській Філії ОДУМу, особливо її Голові інж. Віктору Корсуніві, за успішне технічне підготування та переведення Конференції. Бажаю ще кращих успіхів у майбутньому!

Д-р Юрій Криволап, Голова Ц.К. ОДУМу

МИКОЛА СТЕПАНЕНКО

ОСНОВИ І ПРИЧИНИ ДЛЯ СТВОРЕННЯ ОДУМУ В 1950-МУ РОЦІ

З уваги на широту теми дозвольте мені промовляти до вас як до підготовленої аудиторії, яка вже чимало знає про ці й споріднені справи, — а принаймше вже перечитала головні статті з ювілейного альманаху ОДУМу — і обмежуватись переліком фактів, уникаючи просторових коментарів.

Логічно треба почати з причин. Про них я вже дещо говорив у замітці "Напочатку було слово", надрукованій в ювілейному альманахові. До раніше сказаного варто додати дві цитати з легальних видань. Перша — з часопису "Українське життя", що виходить у Чикаго. В числі з 6-го грудня 1964 р., коментуючи "Вечір пісні, слова і танку", влаштований чиказькою філією ОДУМу, редактор цього часопису признавався до того, що "багато з нас донедавна дивились на українців з підбольшевицької окупації, як на елемент, якому недостає ані національного, ані громадського, ані товариського вироблення. Ще й сьогодні у платформі різного роду визвольних фронтів, що хоч не виходять поза межі кількох галичанських повітів, а називають себе "всеобіймаючим" рухом і виразником соборности, традиційно плекається політичну думку і настанову — визволення, виховування, вишколювання і підтягання "східняцької" України на вищий щабель політичного і суспільного думання!"

Ми знаємо, що такий погляд є панівним серед великого числа еміграційної спільноти й відповідальних керівників організованого життя і по сьогодні. На жаль, його поділяють і тихцем поширюють навіть найближчі до нас демократи і одновірці старшої генерації.

Другу цитату беру з аргентинської газети "Наш клич" ч. 4/796 за 1951 рік. В цій газеті було надруковано листа архієпископа Івана Бучка до професора Євгена Онацького, в якому він признається, що націоналістична ментальність упровадила "між свої засади подвійну мораль". Маючи на увазі викривлений тип націоналізму, що був панівним у 30-х і 40-х роках у Західній Європі і на західних землях України, архієпископ Бучко писав: "Націоналізм вважав за можливе створити конкубінат поганської моралі з християнською, ставлячи побіч відвічного Божого декалогу свій націоналістичний декалог, що є запереченням Божого декалогу. Коли Божий декалог опирається на найвищий заповіт любви Бога й ближнього, націоналістичний декалог жадає любви ближнього тільки для своїх, для однодумців, а для ворога має тільки ненависть і наказує зраду. Виховане на такій zasadі покоління мусить бути таке, яке тепер є, і не може бути надії на зміну, поки засади націоналізму не будуть пристосовані до християнських засад про любов до ближнього, навіть ворога чи супротивника... Я не маю сумніву, що наша внутрішня ворожнеча є зручно, хоч і здалека, кермована Москвою, де має свій осідок царство Сатани, царство злоби, ненависти, нетерпимости..."

Про ці речі я вимушений* говорити з вами широко, відверто дивлячись правді в вічі, хоч якою вона не є терпкою і хоч, може, має офіційне становище не зовсім виправдує такий підхід. Знаю, що ідейно чистій, ідеалістичній, справді патріотичній і високо жертвоній молоді найбільш осоружними є ховання фактів, підфарбовування, забріханість. Конфронтація справжнього стану, що неодмінно рано чи пізно приходить, із підмальованою пропагандою й бляшаним громом риторичної фрази завжди спричиняє глибокі розчарування й дезерцію.

Дві повищі цитати гранично ясно вказують на причини створення всіх організацій, членство яких рекрутується із числа вихідців із українського національного материка. Від перших зустрічей із членами похідних, або рейдуючих, груп ОУН і до сьогоднішньої так званої співпраці, зразком якої є форум УККА або підготовчих комісій до Світового Конгресу Вільних Українців, наш політичний і суспільно-громадський актив відчував і бачив настільки неприховано та некультурно виявлену зневагу й бажання "визволювати, виховувати, вишколювати та підтягати" до висот подвійної моралі, що навіть не було підстав і умов для витворення психологічного комплексу меншевартності.

Ми здавали собі справу з того, що такий погляд страшний не викривленням теперішнього стану, а перекресленням перспектив і завершення боротьби за відновлення Української Народоправної Соборної Республіки, головною рушійною силою якої можуть бути наші, тобто самостійницькі, "петлюрівські", резерви в сучасній Україні. Цей погляд і цю журбу за наше майбутнє почастило висловити Іванові Павловичу Багрянному в доповіді "Молодь Великої України і наші завдання", що її він виголосив узимку 1945 року в Мюнхені. В цій доповіді І.П. Багрянний виокремив головну проблему: "мобілізації ВСІЄІ молоді до боротьби за українську ідею". Мені не лишається нічого іншого, як ще раз навести його слова, що вказують на причини наших організаційних зусиль і виправдують їх як єдино вірний і можливий підхід до розв'язання головної проблеми: "Стоячи перед безперечним фактом, що між українським "сходом" і "заходом", в тім числі і між молоддю Великої України та інших українських земель вирита глибока прірва - вирита ворогами й безмірно поглиблена своїми безвідповідальними "політиками"...ми підносимо проблему, що її висуває час, про кардинальне загачення тої прірви... Прірва мусить бути загачена. Особливо в питанні молоді. Проблема молоді є ключовою проблемою цілої української визвольної боротьби. Тобто проблема включення ВСІЄІ тої молоді багатомільйонної України в єдиний "чин". Без розв'язання цієї проблеми весь той "чин", який ми досі мали, буде лише галасливими феєрверками, приреченими на фіяско. А головне - не розв'язавши проблеми правильно, БАГАТО ДЕХТО МОЖЕ ОПИНИТИСЯ ЗБОКУ..."

Цю проблему також бачили, розуміли її важливість і навіть намагалися якось розв'язувати відповідальні люди організованого українського націоналізму, тобто двох частин ОУН. Їхні намагання зводились до "вмикання" в свої організаційні форми "ліпших", на їхній погляд, представників політичного активу національного материка. Наміри приєднати мене та моїх друзів і однодумців були здійснювані, напр., через Василя Івановича Гришка в 1946 році в Карлсфельді і в 1947 році під час з'їзду СУМу в авгзбурзькому таборі Сомме Касерне. Розпачливий спротив тому, про що говорили перші дві цитати, й усвідомлення повної ізольованості та безвиглядності перебороти вузькопровінційну заскоружливість, дріб'язковість, егоїзм, двоєдушність і пиху привели також Василя Івановича Гришка до лав УРДП в 1948 році.

Короткий висновок: причиною до створення ОДУМу була відсутність такої організації, яка б серйозно і відповідально ставила проблему включення ВСІЄІ української молоді в боротьбу за здійснення наліх національно-державних ідеалів і успішне відновлення Української Народної Республіки.

Чи були якісь основи для створення такої організації? Якщо вона постоїла, перейшла всі випробування й досягає свого повноліття, відповідь

може бути тільки одна: такі основи були! Основами появи кожної організації є потреби, бажання й воля людей, які думають суголосно, однозгідно. Дальшими основами є наявність значної групи людей, які можуть становити організаційний кістяк-членство. Ще дальшими основами є рішеність людей постійно працювати, відповідати за організацію, керувати нею, дбайливо виродувати її провідні кадри. Нарешті-вміння знайти своє місце в суспільстві, визначити посильні завдання, які не зможе виконати ніхто інший, приєднання зрозуміння й прихильності загалу та створення потрібних для розгортання дальшої діяльності й росту матеріальних засобів. Простіше: наявність платформи, членів, керівників, активності, фондів-ось ті основи, на яких творяться організації. Весною 1950 року багато з цих основ уже було. Думки про потребу створення такої організації, висловлені І.П. Багряним у згаданій доповіді ще взимку 1945 року, не переставали турбувати уми відповідальних молодих людей протягом усього часу. Вони, ці думки, появлялися в демократичній пресі, насамперед, в "Українських вістях" і в "Наших позиціях". В цьому журналі восени 1949 року була надрукована стаття І.П. Багряного, підписана псевдом І. Дорошенко, під назвою "До проблеми молоді". В ній було написано: "Потрібна інша справжня організація молоді. Така організація молоді, що складалася б не з дідів, а таки з молоді. Організація насамперед не партійна, а надпартійна. Со-борницька. Демократична. Організація молоді, де виховувались би не якісь партійні покручі, а національно свідоме українське покоління. Не вузько-партійних політично сліпих функціонерів, а політично всебічно розвинених, глибокодумних, і самостійно думарчих людей. Потрібна організація жива й творча, що охоплювала б всю українську молодь, незалежно від її територіяльного походження та релігійних переконань, як і незалежно від партійної приналежності її батьків. А для цього, повторюю, вона мусить бути надпартійна і заснована на демократичних засадах. Потрібна організація молоді не "націоналістична", а національна... Цебто, щоб в основі лежав не "націоналістичний" шовінізм, а український територіяльний патріотизм. Словом, потрібна організація молоді ширша й глибша своїм змістом, аніж та, що її творять і як її мислять наші "націоналісти" та расисти. Створення такої організації-це насамперед справа самої української молоді. І керівництво в ній мусить натечати не духовим "дідам", а молоді, яка кликала б старших на допомогу з числа тих, кого вона поважає найзаслуженіших і найвидатніших українських діячів, які могли б чомусь її справді навчити"./стр. 77-78/.

Отже була платформа. Були потенціально члени. Було щоправда не так багато керівників, що перейшли вишкіл в інших молодечих і політичних організаціях та мали амбіції постійно рости і вдосконалюватися. Було бажання об'єднатися й діяти. Була готовність похертвувати свою працю, своє вміння, свій дорогий час і свої скромні заощадження. Все це виявилось у підготовній праці кількох ініціаторів, в успішному перебігові організаційних зборів і в дальшій праці та з'їздах.

А як же було і є із так званом "ідеологією", світоглядом чи яким-небудь "ізмом", без яких ніби ніяково виходити між люди й навіть існувати? Одного "ізму", на щастя, не було й немає. Ледве чи його й потрібно. При зародженні ОДУМу і, смію ствердити й тепер, його члени могли визнавати або прихилятися до різних українських національних самостійницьких "ізмів", в тому числі * до націоналізму/без лапок/, визначення якому дав Василь Іванович Гришко в статті "Нація, націоналізм, національна революція й революційна демократія"/"Н.П.", ч.5, 1949/. Там він писав: "На ґрунті

ж патріотизму в процесі ставання народу державною нацією та боротьби за своє національне державне буття природньо виріс властивий кожній нації націоналізм; під ним/ націоналізмом/ ми розуміємо активний патріотизм на-роду, втілений в активному прагненні *ого бути державною нацією*/стр.55/. Подібні думки висловив і інший заслужений визначний український діяч Юрій Черех, вплив якого на молодь нашого часу важко перебільшити. В збірці есеїв " Думки проти течії"/ 1949/він писав:"націоналістичне—все те, що стверджує свою національну суть, відмежовує її від сутей інших націй і логічно продовжує—доводить окремість своєї національної суті до кінцевих висновків у формі розуміння потреби політично завершити свідомість своєї окремісти: приходить до гасла самостійности і то самостійности не лише в формі і змісті культури, а і до державної самостійности,"/ стор.14/. Це інший визначний діяч, філософ і дорадник української молоді д-р Микола Шлемкевич називав такою уклад думок синтезом. А ми могли б назвати *ого плюралізмом ідей. В ньому безсумнівно вміщуються позитиви всіх українських самостійницьких " ізмів", які можуть успішно існувати, рости , розвиватися поруч себе в умовах демократії єдино для визволення й піднесення української людини, для її повного творчого вияву серед людства в світі, для забезпечення їй справді вільного й замощного життя із покоління в покоління. Такий уклад думок виростає із глибоко християнських традицій української нації, він спирається на пошани до думок і переконань інших співгромадян та на культивуванні органічної національної єдності"різних і рівних". Все це було сформульоване в гаслах Великої Української Національної Револуції і записане на славних прапорах Української Народньої Республіки, п'ятидесятиліття яких ми урочисто відзначаємо в цьому році. Тому й не випадково, що ОДУМ і одумівці беззастережно підтримують ідею гармонійної співдії всіх національно-визвольних чинників і ефективного використання всіх можливостей для відновлення Української Народньої Республіки, ідею, яка знайшла своє оформлення в реорганізованому Державному Центрі УНР. Так можна було б досить схематично окреслити позитивні складники ОДУМівського укладу думок. Як бачите, я недолюблю і оминаю дуже голосних і претензійних слів ідеологія , світогляд і т.п.

ОДУМівський уклад думок знає також і те, проти чого треба боротися, не жалюючи сил і не покладаючи рук. Насамперед, проти універсального поневолення українського народу московським комуністичним імперіалізмом та проти зазіхань на права , територій й свободи українського народу з боку інших недоброзичливих сусідів. Проти всякого погордливого старшобратського намагання визволити, виховувати, вишколювати, наvertати чи з'єднувати. Проти подвійної моралі, проти нетерпимости, проти демагогії, проти творення внутрішніх фронтів, проти культивування виключности, проти марнотратства творчих сил нації, проти всяких тоталітарно-диктаторських концепцій і намагання нав'язати їх українській спільноті, або народові на рідних землях, проти починання історії від себе, проти пустих суперечок, проти безгрунтянського мрійництва і всеохопних концепцій для врятування світу, проти згубного розриву між словом і ділом, проти злої мстивости й ненависти та заздрощів.

Здаємо собі справу з того, що противні і ворожі сили сто-й тисяче кратно переважають наші, ОДУМівські. Так є, принаймні, сьогодні. Завтра ж може принести перемогу невеликих Самсонів над велетенськими Голіятами. В єдиному національному ланцюгові ОДУМ є випробувана * незамінна ланка.

Його завдань за нинішнього укладу сил ніхто не може виконати. І в цьому сенс його існування й появи. Такою організацією його задумували, творили й зміцнювали сотні молодих українських патріотів. Такою його й треба зберегти для тих тисяч і мільйонів, які не мають радісної можливості бути співтворцями й членами української демократичної національної й понадпартійної організації молоді!.

Дозвольте, дорогі друзі, побажати вам на цьому відповідальному й нелегкому шляхові витривалості й найліпших успіхів. І дозвольте вірити, що ОДУМ і одумівці, свідомі своїх великих завдань і обов'язків перед Україною, будуть і надалі надійною опорою Державного Центру УНР і резервуаром висококваліфікованих кадрів для повнокровного громадського і політичного життя українського народу.

У 17-ТИРІЧЧЯ ІСНУВАННЯ ОДУМУ

Моїм сьогоднішнім завданням є об'єктивний огляд 17-тирічного існування ОДУМУ.

Не знаю, чи вдасться виконати це завдання за 15 хвилин? Сімнадцятилітній шлях організації нелегко вкласти в цю кількість часу. Але, підпорядковувачись бажанню організаторів цієї конференції, спробую "докопати" чудо. Та перед тим, як це чудо трапиться, дозвольте ствердити, що висловлюватиму лише свої погляди та думки тих, з якими погоджусь, або не погоджусь. Сподіваюсь, що дискусія після доповіді доповнить і виправить те, що буде помилковим, чи неясним.

Ідеологічним початком нашого Об'єднання можна вважати статтю С. Дорошенка—" До проблеми молоді", яка була надрукована в журналі "Наші позиції" в 1949 році. Автор цієї статті, зробивши характеристику наших тодішніх молодечих організацій, прийшов до висновку, що " так далі тривати не може", що " потрібна інша організація молоді, організація без ДІДІВ, демократична, жива, творча, не " націоналістична", а НАЦІОНАЛЬНА, та що ця організація повинна відкрити двері не тільки для " расово чистих українців", але й для кожного, хто до українського народу належить. А, саме головне, щоб така організація постала силами самої української молоді, а не силою якогось партійного середовища. Бо, якщо "молодь не почує в собі досить ініціативи й енергії та молодечого гонору, якщо вона не здібна до того, щоб творити й вести свою молодечу організацію, то тоді печальне наше українське майбутнє". /Цитую за М. Дальним " Одумівські будні", "М.У.", ч. 5, 1952 р./.

Ця стаття посіяла бурю в наших націоналістичних середовищах, але, одночасно, спричинилася до постання ОДУМУ в США, а після-ї в інших країнах.

На початку ОДУМ ріс. І ось, як цей ріст змальовує Дальний у "Молодій Україні"/ч. 5 з 1952 року/:"...після двохрічного розвитку: три організаційно оформлені крайові організації й декілька ініціативних комітетів. Тридцять оформлених і менш-більш активних філій та кільканадцять ініціативних груп. Біля 1500 членів, стільки ж прихильників з тенденцією стати незабаром членами. Пробовий журнал " Молода Україна" з перспективами стати на*кращим органом української молоді".

На жаль, після кількарічного постійного й успішного росту, приходить період застою, а часом і певний повільний та впертий занепад. В чому ж річ? Яка причина?

Давайте вернемось назад до статті Дорошенка та розглянемо її більш детально, бо в ідеологічному заснуванні ОДУМУ вона відіграла куди значнішу роль, як ми на це вказали.

В згаданій статті Дорошенко писав, що в існуючих молодечих організаціях молодь калічиться " партійними дячками" й " політруками": отже, геть усякі партії й усяких виховників. Що український Пласт з певних причин не завжди стоїть на висоті своїх завдань; отож, геть з пластовими ідеями й правилами. Дорошенко був проти " коротких штанців"; отож-геть молодечу форму, відзнаки і все, що могло б нас, як організацію, відрізнати назовні! Дорошенко проти напущених парадів і маніфестацій; отже, геть всякі маніфестації, всякий збірний організований прояв! Дорошенко проти політичної й ідеїної ізоляції та вузькопартійного ви-

ховання; отже, геть всяку політику, всяке систематичне і цілеспрямоване виховання. В тоталітарних організаціях молоді завелика дисципліна, сліпий послух провідникам, надмірна жертвенність на цілі партії! Тож, геть усяку дисципліну, підпорядкованість вибраним зверхникам, жертвенність на цілі власної організації./ За Дальним, " М.У.", ч. 5, 1962 р./.

Такий стан можна було терпіти, коли ОДУМ був більш-менш паперовою, а не реальною організацією. На жаль, такий стан існував ще довгі роки. Ще в 1953 році були такі одумівці, що, займаючи провідні становища в керівних органах ОДУМу, твердили, що нам " няньки" не треба, що ми, радше, потребуємо тимчасово вибраного " голови", чи " чергового", а ми " всі будемо за провідників"./ Див. П. Матула, " М.У!" , ч. 3, 1953 , ст.38/. Але ж це була мрія про утопію, яка аж ніяк не відповідала вимогам, і то суворим вимогам нашої життєвої дійсності.

Давайте тепер розглянемо членство нашого Об'єднання від початку до тепер та побачимо, як воно впливало на розвиток нашої організації.

Хто були творці ОДУМу? Творцями ОДУМу було покоління, якому в 50-ті роки було між 20 до 40 років. Це покоління знало українську демократію щонайбільше з більшовицьких і націоналістичних пашквілів. Минуле цього покоління—це був комсомол—для одних, оунівська фаланга—для других, комсомол і оунівська фаланга— для третіх та ідейна й організаційна порожнеча— для четвертих. Це була молодь, що зростала і світоглядом формувалась під гуркіт гармат другої світової війни. Основну масу цієї молоді застала війна в клясах середніх шкіл. Їхніми університетами була сувора школа життя. Це вони їхали під вартою в товарних вагонах будувати " Нову Європу". Це вони з тавром " ОСТ" були рабами швабських заводів. Тоталітарна практика більшовиків, а згодом— нацизму, були для цієї молоді достатньою, щоб рішуче не прийняти і " своїх", "домашніх" українських послідовників цих систем. Тож, як тільки з'явилась перша можливість вільно висловлювати свої ідеологічні й політичні погляди, ця молодь почала формуватися навколо прапорів У.Н.Республіки. На жаль, цим нашим попередникам бракувало знання пережитих традицій наших ранішніх демократичних організацій молоді/ СУМ, Каменярі/. Тож, відкинувши все, що пов'язувало їх з тоталітарним минулим, вони не були підготовані як слід, взяти на себе керівництво повної демократичної молодечої організації. А , та, невелика частина з них, що мала організаційний досвід, чи то з комсомолу, чи то від молодечих підбудівок націоналістичних партій, не вміла передати його уже другому одумівському поколінню, яке в кінці 50-х та початку 60-х років почало поповнювати лави ОДУМу.

Що ж являло собою це друге покоління? Більшість цього покоління народилась та виростала в німецьких таборах. Воно зовсім мало пам'ятало, а ще менше знало сучасну Україну. Це було покоління , яке , в найліпшому випадку, було виховане на Каценкові та Чайковському, що, звичайно, було несполучне до Нью-Йоркських хмародерів, модерних авт, " бітлес" та "го-го гірлс". Від батьків це покоління не одержало раціонально-обґрунтованого, твердого, як криця, переконання про остаточну перемогу української визвольної справи. Навпаки, батьки навчали це покоління плачу, пахид, сумних академій та песимізму. Тому й не дивно, що після такого " духового надхнення" ОДУМ згубив більшу половину цього другого покоління з своїх лав, а лишилися в ньому лиш, організаційно на той час ще необшліфовані, сірі ломовики, що вперто й без всяких нарікань почали везти на своїх плечах тягар організації. Ці ломовики загально вірили в свою справу і ця віра надавала їм сили. Вони не вміли красно висту-

пати з промовами, пояснювати свої погляди, чи обґрунтовувати свою віру. Але їхні діла говорили про них більше, ніж вони самі про себе. Їм сувора дійсність життя дала найкращий організаційний вишкіл. Завдяки їм ми сьогодні маємо ЮНИЙ ОДУМ, Головну Виховну Раду, Товариство Одумівських Приятелів, власну одумівську оселю і, нарешті, одумівське академічне Студійне Товариство імени Першого Президента Української Народньої Республіки- Михайла Сергієвича Грушевського. Та це ще не все. Саме головне це те, що, завдяки невтомній праці цих сірих ломовиків, ОДУМ сьогодні є менш-більш підготований брати на себе відповідальність за виховання нашого наймолодшого, або третього покоління- ЮНОГО ОДУМу, який сьогодні кількісно становить більшу половину нашого загального членства. Приємно також ствердити, що теперішній провід ОДУМу розуміє ментальність молодшого покоління нашої організації, ментальність якого є цілком відмінною від ментальности основоположників нашої організації та від ментальности нашого другого покоління. Ментальність цього третього покоління, чи подобається нам, чи ні, є подібною до ментальности кожного типового американця чи канадця. Це третє покоління є вільне, просте, але в моменти потреби ІНІЦІЯТИВНЕ і СМІЛИВЕ. Прикладом може служити сьогоднішня конференція, влаштована якраз з ініціативи уже цього третього покоління. Це покоління виростає на волі, як дикі коні. Воно не осідлане майже ніякими статутами. Воно навчається в найбільш злібералізованих університетах, Воно відкидає всяку індоктринізацію, але залишає в своїй голові місце для нових сприймань. Одним словом, це покоління рветься і їде в життя зі свіжою головою, в ньому б'є молодість і воно, просто, іскриться енергією до життя.

Їхні вчинки й пориви завжди є нарівні їхніх років, бо вони ніколи не старіють передчасно так, як це сталося з нами. Ці пориви нам залишається лиш використати та пристосувати для досягнення мети, для якої був створений ОДУМ. А МЕТА остається та сама, хоч міняється метода її досягнення. Що стосується мети ОДУМу, то її чи не найкраще окреслив почесний член ОДУМу, тепер покійний, славної пам'яті Іван Павлович Багрянний:

" Щоб успішно боротися й перемагати, щоб розв'язувати кожне завдання, яке ставлять перед нами умови нашої боротьби сьогодні, завтра і в дальшому майбутньому, ми повинні повсякчасно виконувати новий тип української людини-політика й борця. Це ми повинні робити організовано й кожен зокрема, порядком самовиховання й самовдосконалення готувати себе повсякденно на провідника, командира, лідера мас, народних мас... Такий лідер- це мусить бути не лідер амбіціями, а лідер особистими високими якостями, лідер розумом і ділом. Лідер, що вмів би не гнати маси кием, а вести їх. Вести зразком своїм, прикладом, авторитетом. Такий командир мас мусить мати високі свої особисті якості і високу ідейність, зразковий патріотизм, стійкість, здатність до особистих жертв, товариськість, чесність, відвагу і політичну вишколеність".

ОДУМ У США І КАНАДІ

У Сполучених Штатах Америки й Канаді /двох країнах найбільшого поселення українців/, починаючи від 1950-го року, почали, як відомо, народжуватися клітини нової молодечої організації. ОДУМ народжувався там, де молодь зрозуміла, що рямці існуючих молодечих організацій не є світоглядом й ідеологічно та й організаційно придатними для нового і майбутнього життя. Доба АТОМУ змушує нас змінити багато деяких попередніх форм не тільки в суспільно-громадському, але й політично-державному житті. І це добре, що ми, опинившись закордоном, не застигли на одному місці, а, постійно шукаючи, йдемо далі. Наша організація, чи в Сполучених Штатах, чи в Канаді, народившись, ще не знайшла себе, вона в постійному шуканні: організаційного та ідейного оформлення. І на наш погляд, це, можливо, і є її найбільшою життєвою силою, що вестиме її все вперед і вперед.

Не для красного слівця кажемо це, а з глибокого переконання. Гнучкість, при політичному дозрінні помноженому на національно-ідейну свідомість, виплекана на християнському світогляді, це, на наш погляд, ідеал нової людини, для дітей-громадян українського походження, розкиданих по багатьох закутках нашої землі, для яких і во ім'я чого створювалась, живе і житиме організація—"Об'єднання Демократичної Української Молоді".

Але звернім увагу на тему нашої доповіді.

Отож, Об'єднання Демократичної Української Молоді у Сполучених Штатах Америки було засновано 18 червня 1950 року. Перший з'їзд ініціатори скликали в цій країні, в Нью Йорку, в половині травня 1951 року.

У Канаді ОДУМ засновано 30 вересня 1950 року, а перший з'їзд відбувся в листопаді 1951 року.

Першою відгукнулася на заклик ініціаторів ОДУМу, як бачимо, з офіційних даних, молодь Сполучених Штатів.

Але не-для констатування фактів, і не більше. Ми не маємо намірів перебільшувати чи применшувати, вихваляти чи ганьбити будь-кого, чи будьщо.

Після успішного початку в Нью Йорку, почали народжуватися нові й нові філії організації: в Чикаго, Філадельфії, Ньюарку, Сиракузах, Клівленді, Гартфорді, Бріджпорті, Бобфало, Трентоні, Портленді, Нью Бронсвіку-Сомерсет, Міннеаполісі, Детройті, Рочестері, Форт Веїні, Пассейку, Ютиці.

Таким чином, як бачимо, в Сполучених Штатах народилося аж 18 клітин ОДУМу.

А в Канаді, де першим народився осередок у м. Торонто, вирости потім нові гуртки ОДУМу в містах: Монтреаль, Лондон, Ошава, Гамільтон, Ст. Катеринс, Вінніпег, Ніагара Фолс. Тільки вісім осередків. На десять менше, як у Сполучених Штатах.

Кажуть, що статистика вперта і незаперечна річ. Та тут, у нашому випадку, щодо кількості філій-автономних одиниць ОДУМу-її ні в якому разі не можна застосувати, бо фактично, дорогі друзі, можна говорити, і ми маємо намір говорити, тільки про діючі філії. А їх у Сполучених Штатах є, майже стільки, скільки і в Канаді.

Такими в Сполучених Штатах/ діючими, точніше-активно діючими/є філії в містах: Філадельфії й Чикаго та інш. Під "іншими" ми маємо на увазі осередки в містах: Ньюарк, Трентон, Клівленд і т.д. Вибачте, що не буду далі перечислювати, бо звертаємо вашу увагу тільки на ті осередки, діяльність яких є справді взірцевою і останніми місяцями занотована в пресі більше, як діяльність інших.

Гляньмо тепер на життя ОДУМу в Канаді. Там найактивніші осередки - в Торонто * Монтреалі та інш. Інші- Лондон, Вінніпег, Ошава... Тепер статистика- незаперечна, правдива.

Отож, похизуватися більшою кількістю філій не може одна країна перед другою. По кількості активних філій нашої організації Сполучені Штати й Канада є однакові.

Найсильнішою філією ОДУМу в Сполучених Штатах є Філадельфійська з хором, танцювальним гуртком та аматорським ансамблем бандуристів, з відданими організації і її членству керівниками, що раз-по-раз впорядковують концерти, вечори, конференції.

Не відстає від Філадельфії, а інколи й випереджає наша філія в Чикаго, яка також має хор, і аматорську капелю бандуристів, і сентет, і струнний ансамбль, і, що найголовніше, ця філія має свій власний дим-твердиню, з якої регулярно розсилаються звіти, кореспонденції, сторінки ОДУМу до газет і нашого органу-журналу " Молода Україна ". Ця філія має також свою радіо-годину.

Значних успіхів у своїй праці досягнули в Канаді Торонтська і Монреальська філії. В Торонто постійними на виступах можна побачити танцюристів і послухати хор, бандуристів. Вони ніяк не відстають від Чикаго й Філадельфії.

Значну популярність мають і монреальці, зокрема їх тріо, драмгурток, хор.

Але, щоб не займатися самохвальбою ми віддамо голоси іншим- не членам нашої організації-людям розсудливим, критичним.

Ось кілька речень з відомого універсально-ілюстрованого місячника " Нові дні ". Якщо не помиляюся статті, що не підписані- належать перу редактора - Волиняка. Стаття має назву " ОДУМ склав іспит на відмінно ". Мова йде про нашу організацію в Канаді. Редактор Петро Кузьмич Волиняк пише: " ОДУМ-нова юнацька організація. Вона нова не лише тому, що створена пізніше інших організацій-вона нова * тому, що вона нікого й нічого не копіює, а шукає нових форм праці, які б відповідали сучасним умовам. Нове шукається у методах виховання, в організаційній будові і в зовнішньому вияві організації. До досягів ОДУМу треба віднести журнал " Молода Україна ", що виходить вже 17-й рік і є справді здобутком не лише ОДУМу, а всієї еміграції ". / Журнал цей належить, як відомо, цілій організації, але Петро Кузьмич вважає його здобутком всієї еміграції; а коли ВІН це каже, то це ТАКИ ВЕЛИКИЙ комплімент всій нашій організації!/. Великим здобутком, на думку автора згаданої статті, треба вважати також " мішаний хор " Молода Україна " в Монреалі, мішаний хор і капеля бандуристів у Торонті, танцювальну групу М. Балдецького в Торонті тощо".

Широкий похвальний відгук для ОДУМу дістала остання зустріч нашого громадянства у " Києві " біля Торонта. З великим захопленням і компліментами про неї розповідав мені, мій ровесник, відомий письменник Микола Понеділок. І нехай мені буде дозволено подякувати всім організаторам і привітати їх з черговим успіхом. А що зустріч таки мала успіх, то про це свідчить хоч би * допис до газети " Українські вісті ", поміщений на стор. третій за неділю 13-20 серпня цього року під назвою " Декілька думок про зустріч у " Києві " біля Торонта ". Допис безумовно написаний під гарним враженням з останньої зустрічі, організаторами якої були наші одумівці з Торонта.

Честь і слава їм. Їхній успіх є успіхом усіх нас. І спасибі тим, що стоять за цим всім: Родаки, Лідини, Охрими, Гавриші, Балдецькі, Козачки, Михайловські, Аксєрки та/багато інших.

А в Сполучених Штатах широкий розголос набрав концерт, присвячений творчості Григорія Китастого. Читали про це всі ми.

Дозвольте процитувати ще один відгук на концерт, впоряджений філією ОДУМу в Філадельфії. В газеті "Америка" за 23 травня ц.р. читаємо: "...виступ, що був влаштований силами молоді й безперечно дав слухачам велику насолоду... Молодь...солідно й майже рік підготовлялася до свого виступу...Як гарно було б, якби вся громада і вся молодь підтримувала всіх, що працюють для добра української справи і плекають красу нашого мистецтва".

Рецензія на концерт Філадельфійської філії в газеті "Америка" є похвалою для упорядників його, похвалою для гідного відзначення роковин Великої Української Національної Революції. Це також був своєрідний іспит ОДУМу в Сполучених Штатах і його, як і в Канаді, кажучи словами Петра Кузьмича, одумівці склали на відмінно.

Знову таки, не забуваймо, що за всім цим стоять живі люди: Граури, Гурські, Корсуни, Завертайли, Коновали та багато, багато інших, кому належить подяка від нас усіх.

Коротко кажучи, ОДУМ в Сполучених Штатах Америки і в Канаді починає виходити ще на ширші води, на хвилі відкритого життєвого океану, де хвилі жнуть страшні гурагани, раз-по-раз змінюючи свою силу. Не лякайтесь їх штурмани нового пароплава, не лякайтесь!

Гордо і певно керуйте своїм пароплавом і таки допливете до неозорно-прекрасних берегів "ясної як зоря України".

Ви будете там, бо з Вами завжди благословення Ваших батьків, а через них - і благословення Боже!

ІДЕОЛОГІЯ ОДУМу

Об'єднання Демократичної Української Молоді відрізняється від інших українських молодечих організацій тим, що в ОДУМі можуть співіснувати різні ідеології, світогляди, напрямки й переконання. Єдиною вимогою ОДУМу до своїх членів є підпорядкування рішенням більшості після об'єктивної поміркованої дискусії. Таким чином члени ОДУМу об'єднані духом свободи і своєю пошаною до різних світоглядів.

У цій доповіді я буду висловлювати свої думки, які можуть відрізнитись від офіційної думки провідництва ОДУМу або лише уподібнюватися їй.

У що перетворюється наша одумівська організація?

Одумівці стали фанатиками матеріального життя, зовсім забули свою духову вартість. Сьогодні ми дуже багато чуємо про одумівську оселю в горах/ штат Нью Йорк/. На нарадах або на з'їздах, чи коли говориш з діячами ОДУМу, завжди чуєш те саме: чому члени ОДУМу не підтримують оселі, чому вони не йдуть працювати на оселю: оселі потрібні гроші, а пізніше буде потрібно ще більше. В листах чи обіжниках Головної Управи ОДУМу читаємо, щоб філії писали звіти—чим більше—тим краще, незалежно від того, чи праця йде добре, чи в філіях ніхто не працює/, головне, щоб філії слали гроші та щоб члени філії купували підручники, передплачували офіційний орган ОДУМу— журнал "Молода Україна", щоб носили уніформи, щоб робили так, а не робили інакше. І так далі. В організації ми робимо деорганізацію: ми ділимо й розділяємо членів на категорії; ми творимо так багато різних органів у цій організації, що скоро можна буде народитись в Юнім ОДУМі, вирости й жити в ОДУМі, перейти в сеньйори ОДУМу, а тоді вмирати в ТОП-ові, якщо ще не придумаємо якоїсь нової організації. Я ще забув згадати Головну Управу ОДУМу, Головну Виховну Раду, Головну Управу ТОП-у, Центральний Комітет ОДУМу. І т.д. І т.д.

Хіба Об'єднання Демократичної Української Молоді було створено для цього?

Я не думаю.

Основоположники ОДУМу сімнадцять років тому не мали намірів творити таку бюрократично-адміністративну організацію, в якій є більше керівників, аніж членів, де одні й ті самі особи належать до кількох органів і не можуть виконувати своїх обов'язків і функцій хоча б в одному органі.

Я ще не був ні на одному з'їзді, де б на пост голови Головної Управи було більше, як один кандидат. Хіба це демократія? Демократія не може існувати, коли нема опозиції.

А що робиться з нашою одумівською молоддю?

Сьогоднішні члени ОДУМу не мають ідеологічних переконань. Вони не хочуть знати про те, що було в минулому і не думають про те, що буде в майбутньому; вони дбають тільки про сьогоднішній день, якщо він стосується їх безпосередньо. Сьогоднішню одумівську молодь не можна питати про ідеї чи думки про Україну, про Америку, про організацію, про демократію, про диктатуру, про комунізм, про советів, про більшовиків, про визвольні змагання, про замордовану молодь під Крутами й Базаром, про релігію, про Українську Національну Раду, про культурбмін між країнами вільного світу і диктаторським СРСР і про інші речі тому, що вона не має ніяких вироблених думок про це. Члени ОДУМу належать до філії, але не знають, що вони там мають робити для організації. Вони не хо-

чуть бути членами Управи, а вибирають Управу, щоб самому менше працювати й думати, а самі члени Управи звалюють всі функції на голову Управи. Деякі члени голосують без жодної думки, не зважаючи на свої переконання. Та в тисячі людей умирало за це право, а ми до нього байдуже ставимось!

Одумівська молодь ще не зрозуміла, що треба спершу вчитись і працювати над собою, щоб стати вартісною для суспільства людиною. Треба не досипати ночей — і дехто справді не досипає, але здебільша це недосипання немає нічого спільного з філософією, ні літературою, ані з будь-якими студіями взагалі...

Найважливіша ціль і напрямок роботи ОДУМу — утримати в кожному членові гордість за своє українське ім'я і демократичний дух, і дати можливість кожному членові виробити свій індивідуальний характер.

Я не сказав, що ОДУМ може з кожного свого члена виховати високоякісну індивідуальність, тому, що це майже неможливо. Тільки особа сама може з себе виробити думаючу інтелігентну людину. Мета ОДУМу — створити й допомогти своєму членові розвинути свої особисті високі якості і закріпити їх. Тільки це допоможе продовжувати нашу українську демократичну традицію. Після такого розвитку український дух залишиться в молодій людині на ціле життя. Нам треба студіювати українську проблематику, але нам не вільно напихати й індоктринувати молодих людей українською справою. Людина сама повинна пізнати вартість України для себе і тоді вона полюбить її всім серцем своїм і всією душею своєю.

Одумівці глибоко переконані, що демократичний лад є єдина практична й життєздатна система на землі. І саме тому ОДУМ і був створений. Демократія забезпечує людині її фундаментальні релігійні, соціальні, економічні та політичні права. Демократія дає можливість розвинути особисті здібності й знання. Цим вона забезпечує особу, щоб вона не загубилась в суспільстві. Демократія уможливорює кожному досягнути становища, на яке людина найбільше надається. Вона забезпечує людині свободу й розквіт її духових сил, дає людині змогу вільно думати, вільно творити і вільно висловлюватись та обстоювати свої переконання без страху перед якими-небудь репресіями. Дає право змінити уряд вільним рішенням більшості методами, що не потребують насильства.

Але, щоб бути демократом, не досить визнавати демократичні догми й користуватися правами, а забувати про обов'язки супроти спільноти. Шістнадцятий президент США Абрагам Лінкольн сказав: "Влада з народу, для народу і через народ". Отож, щоб наслідувати цього великого демократа, ми не маємо права байдуже ставитись до світових подій, до акцій наших обраних людей. Разом з тим, ми не можемо байдуже й механічно виконувати все, що не стосується нас особисто; коли ми бачимо неправду — наш обов'язок відкрити її й поправити. Демократія говорить не про рівність людей взагалі, але й про рівність кожної людини домагатись того, що людина вважає за корисне й потрібне для цілого суспільства. Демократія вимагає пошани й толерантності до поглядів інших. Кожна думка має право на вислів, а тоді більшість вирішує напрям акції спільноти.

ОДУМ — організація позапартійна, але організація високо патріотична, організація національно свідома, але не націоналістична.

Тут, на чужині, ми не повинні розгубитися і втратити зв'язок з Україною, і тому нам треба жити тісно з сьогодишньою Україною, Україною під комуністами, але країною, що розвивається і пробує стати на свої власні тремтячі ноги. Нам не можна забувати про події в минулому, про героїські й не-героїські чини, про діячів, що творили нашу державу і лю-

де, що нищили її, про замордованих наших рідних і земляків комуністичною владою; ми не можемо забувати про це. Але ми також не можемо жити у минулих часах. Ми мусимо жити сьогодні і завтра. Сьогодні ми маємо Україну не в своїх руках, а завтра—не знаємо, в чиїх вона буде. Тому нам тут, на чужині, не треба боятися комуністів: адже п'ятьдесят мільйонів українців з ними живуть і працюють. Еміграційні українці не зможуть зробити революції на Україні. Коли прийде час, сам український народ скине з себе ярмо.

Нам треба домагатися, щоб урядовою мовою на Україні була українська мова. Найважливіший крок до асиміляції є двомовність, тому нам треба через пресу й радіо домагатися, щоб на Україні панувала українська мова. Нам треба домагатися більше свободи на Україні для студентів, щоб вони мали право вільно й без страху висловлюватися, говорити й творити. Нам треба домагатися, щоб мистці, письменники, композитори й інші творці духовних вартостей мали свободу висловлюватися вільно, як про долю українського народу, так і про владу, яка над ним панує. Нам треба домагатися, щоб українські книжки тут мали більший тираж і щоб вони розповсюджувалися також і в Україні, а не тільки на чужині. Нам треба домагатися, щоб Україна мала своїх державних керівників, а не російських. Нам треба домагатися, щоб Україна мала свої посольства й делегації по столицях держав Америки, Європи, Азії, Африки. Нам треба, щоб американський уряд розмовляв з представниками України, а не тільки з представниками т.зв.Советського Союзу. Нам треба домагатися, щоб український уряд вкладав гроші для потреб свого народу, а не лише для військових потреб. Нам треба домагатися, щоб більше мистецьких одиниць і українських письменників та поетів роз'їжджало по країнах різних континентів. Нам треба домагатися і працювати, щоб Україна не революційно, а поступово відривалась від Росії і стала самостійною і ні від кого незалежною державою.

Тут, на еміграції, ОДУМ не існує тільки для збереження українського духу у вузькому колі нашої спільноти; і вже не існує лише для того, щоб зменшити почуття самотності й розгубленості молодого еміграційного покоління. Нам треба ввійти в культурне й інтелектуальне життя Америки. Тоді ми зможемо піднести українське культурне життя і поставити його на такому місці, де його будуть шанувати. Ми мусимо дати американському народові можливість пізнати Україну, її народ, її культуру. Бо так, як ми тепер робимо—ми фактично губимось в американському суспільстві.

На кінці треба сказати, що ОДУМ не сміє стати нікому непотрібною організацією, відірваною від часу, від батьківщини й від життя тієї країни, в якій він живе і розвивається.

ІДЕОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ОДУМУ

"На*головнішим елементом самої ідеї ОДУМУ є, принаймні мусить бути, — як писав Василь Іванович Гришко, — що символічно звучить у сполученні трьох останніх літер його скороченої назви, оскільки це сполучення є корнем усіх слів на означення ідеї думання." Я хотів би, пише далі автор, — щоб ця організація демократичної молоді була передусім організацією думаючої молоді, бо "насправді демократія й уміння думати — вільно, критично, відповідально й творчо-нерозривно взаємозалежні".

Ми думаємо, що ця думка найвлучніше окреслює основну мету і ціль створення та існування Об'єднання Демократичної Української Молоді. Основоположники ОДУМУ від самого початку творення організації наголошували ролі індивідуума, як вільної, творчої й відповідальної у виборі ідейних та життєвих шляхів; відкидали сліпу покору й наказ "згори" та визнавали конечність тверезої самоконтролі, самокритики, взаємної пошани і взаємного зрозуміння на основі людської гідності, рівної для всіх людей.

Українська демократична молодь розпочала своє суспільне життя шляхом думання та постійного шукання відповіді на життєві проблеми. Українська демократична молодь ішла цим шляхом самотужки. Але ця молодь зрозуміла, що спершу треба вчитися й працювати над собою, щоб стати багатогранною і вартісною людиною в суспільстві.

Ще в 1951 році колега Мар'ян Дальний писав, яким шляхом іде ОДУМ: "...ОДУМ іде за тими ідеологами старшого покоління, які намагаються створити синтезу дотеперішніх вартостей, а не за тими, які розбивають нас на середньовічні нетерпимі секти. ОДУМ іде за тими, хто наголошує потребу "єдності різних", а не за тими, хто проповідує конечність громадянської війни, "однакових думок". ОДУМ іде за тими, хто виводить нашу літературу, мистецтво на широкий шлях вселюдських здобутків і шукань, а не за тими, хто консервує розвиток нації в задушливих рамках провінціального моралізаторства середини ХІХ століття. ОДУМ іде за тими, хто патріотизм і соборництво кладе в основу своїх повсякденних вчинків, а не за тими, хто патріотизмом і соборництвом торгує на мітингах та академіях".

Зі згаданого ми бачимо, що ОДУМ шукав нового ідейного й організаційного шляху. Проте, в своїх шуканнях ОДУМ не відмежовувався від своїх батьків та їхнього цінного вкладу для української справи. ОДУМ, шукаючи нових шляхів, опирався на українські традиції, бо ж вони є ключем до духовості і психології народу. Пізнаючи український народ, його успіхи й невдачі, та шукаючи з ним спільної мови, ОДУМ вносив і новий зміст і нові методи праці у формуванні людини, плекаючи здоровий морально-національний світогляд та демократизм, притаманний українському народові.

Українська демократична молодь іде правдивим шляхом, шляхом демократії. Шлях шукання, порівнювання, сумніву й думання — це нелегкий шлях. Але — це шлях демократії, що служить на протязі віків мотором людського прогресу.

ОДУМ вірить у можливість співжиття з недосконалим, вірить у безпервний розвиток, бо демократичне суспільство сприяє людині в розвитку її здібностей, забезпечуючи цим постійне удосконалення життя індивідуума і спільноти. Молодь ОДУМУ вірить, що людина є знаряддям Бога на землі і що Бог дає їй свободу, щоб людина прийшла до Нього сама, навіть

через небезпеку бути загубленою.

Свобода— це найцінніший скарб людини; вона дає людині можливість шукати свого особистого ствердження та виявлення своїх здібностей. Демократичне суспільство—це віра в індивідуальну людину, в аристократизм інтелігентности, смаку й характеру та працездатности. Тому й страх тоталітарного суспільства перед індивідуальністю, що вибивається з маси пересічності, страх перед відкритим суспільством, в якому є великі * широкі можливості скорої диференціяції. Тільки в такому демократичному суспільстві людина матиме відкриту дорогу до розвитку своїх сил і здібностей у всіх ділянках : національного, політичного, культурного і соціально-економічного життя. Базуючись на демократичних принципах, молодь ОДУМу не накидає своїх поглядів, а переконує в правоті і дає вибір. Вона практикує в кожній ділянці щоденного життя методи синтези, а не методи взаємного виключення. Ця молодь плекає принцип внутрішнього самоудосконалення, об'єднання своєї думки з думками інших та щирої співпраці у щоденному житті.

Думаємо, що цим одумівська молодь хоч трохи спричиняється до розрядження існуючої атмосфери низькості, нетерпимості і виключності, духу взаємного поборювання й очорнювання. Наша суспільна сфера пересичена технічно-організаційною метушню, різними церемоніями * культурами, і якраз на цьому тлі ми бачимо просто цілковитий занепад думки і втрату вартостей, брак всяких перспектив, цілковитий занепад здібностей* до політичного думання і до політичної дії. У такій ситуації між українцями не може бути здорового змагу, великих концепцій життя чи розумного обговорення життєвих процесів на Україні, де український народ ставить спротив ворогові в нових, незаних до тепер, умовах і обставинах.

Ми вже зазначили, що ОДУМ шукав нового шляху, але він не починав історію від себе, бо українська історія багата, лише її треба знати. Тому одумівська молодь вивчала й аналізувала українську політичну й ідеологічну спадщину. Вона ствердила, що у нашій історії найяскравіше виділяється період національної революції в 1917-21 роках, коли по двохстлітній неволі під московсько-царським пануванням, український народ відновив незалежну українську державу, проголосивши 22-го січня 1918 року через свій демократичний* парламент— Українську Центральну Раду—УКРАЇНСЬКУ НАРОДНЮ РЕСПУБЛІКУ. Ця постанова була ще раз стверджена другим з черги парламентом України— Українським Трудовим Конгресом 22-го січня 1919 р., коли була одночасно проголошена й злука східної та західної частин Української Республіки в одну соборну Українську Народню Республіку.

Порізному визначають причини поразки УНРеспубліки і вони переважно занадто суб'єктивні, і не місце про них тут говорити. Для ОДУМу важливо те, що українська революція збудила етнічну масу, організаційно слабо пов'язану, а залишила за собою вповні сформовану, зрілу націю. Для ОДУМу є основним фактом, факт національно-революційного самовиявлення, факт національного чуття народу, який був приспаний* і віками розчленований, за короткий час свого пробудження спромігся поставити після такої історичної перерви величну святиню— власну державу.

Ці атрибути державности— надбання української революції, які, за словами Симона Петлюри — "Становлять собою дійсні ознаки, інтегрально складові елементи поняття державности"—ОДУМ високо оцінив і перший, та єдиний, серед усіх молодечих організацій включив ці здобутки в свій статут.

Отже, ідея демократії, яка впливає з української духової традиції, найкраще забезпечить творче життя людини, як індивідуальности. На тлі су-

часности України-це продовження й завершення на новому етапі української національної революції в 1917-21 роках. Вільний український парламент, Українська Центральна Рада і Трудовий Конгрес Української Народної Республіки, передав українцям неоціненний скарб: акти 22-го січня 1918-1919 років, в яких була з'якумульована й виявлена воля Великого Українського Народу-воля до свободи, до об'єднання всіх своїх історичних територій і до державної незалежності.

СТАВЛЕННЯ ОДУМУ ДО ДЕРЖАВНОГО ЦЕНТРУ УКРАЇНСЬКОЇ НАРОДНОЇ
РЕСПУБЛІКИ ТА УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ АМЕРИКИ

Те, що я скажу, не конче мусить розглядатись як думка всього численного, розкиданого по цілому світу ОДУМу. Зміст цієї доповіді я розглядаю в першу чергу як матеріал для студіювання, матеріал для думання. Адже ж ОДУМ і є в великій мірі навчальною молодечою організацією.

Щоб сформулювати своє ставлення до ДЦ УНР мусимо в першу чергу звернутись до недавньої історії України.

Після понад двохсотлітнього державного неіснування України, наслідком революції в Російській тормі народів, український народ 1917 р. підніс прапор боротьби за своє національно-державне буття. Цей рух, цю українську національну революцію, очолили найвизатніші люди того часу.

Уже в тиждень зречення московського царя від престолу— 20-го березня — українські патріотичні організації, що виштіли з запілля, створили Українську Центральну Раду і поручили їй дбати про наші національні справи.

Цей найвищий наш національно-політичний орган, що поповнювався представниками організованого робітництва, селянства, військовиків, інтелігенції й духовенства, як також і представниками національних меншостей України, діяв до 19 квітня 1918 р.

Нелегка задача випала на долю Української Центральної Ради—ного нашого революційного парламенту, бо: продовжувалась тяжка світова війна, в якій брали участь мільйони українців активного віку, розкидані по величезній території імперії, адміністрація на Україні була в руках не-українських, населення міст було або не-українське або зрусифіковане, а селянство—темне і затуркане, і т.п.

Російська комуністична партія йшла тоді під радикальними і принадними гаслами: негайний мир за всяку ціну і боротьба за комунізм, що виключає існування будь-яких держав з їх неодмінними війнами.

Цими гаслами просто заглучувались наші гасла за свою національну демократичну державу/ на початках—навіть лише за автономію чи федерацію/. І тому не дивно, що воєнки українських військових частин, навіть у самому Києві, перед більшовицьким наступом оголошували неутралітет. Так збувались передбачення Тараса Шевченка:

Та не однаково мені,
Як Україну злії люди
Присплять, лукаві, і в огні
Її окрадену збудять...

Наші тодішні союзники—Німеччина й Австро-Угорщина, що їх запросила Українська Центральна Рада для боротьби проти більшовизму, перетворилися з союзників на загарбників.

Світ не розумів, як це й тепер не усвідомлює, загрози для себе з боку інтернаціонального комунізму і не підтримав нас.

Великої шкоди в той час завдав нам режим царського генерала Павла Скоропадського з його політикою, що йшла всупереч потребам і вигодам широких народніх мас і тим штовхнула їх в обійми більшовизму.

Все це спричинило нашу поразку в визвольній боротьбі 1917—20 рр.

Як відомо, ця наша поразка цілком інакше пояснюють навіть такі рідненські противники демократичної державності. Хоч тут виразно виглядає з мішка йна партійне шило...

Особисті спостереження й висновки, як учасника збройної боротьби того часу, такі: на той час Державний Центр - Українська Центральна Рада з Генеральним Секретаріатом, а пізніше - Директорія УНР з кабінетом міністрів, зробили все, що було в їх силах і спроможностях. І це дало нам можливість провадити нашу боротьбу впродовж трьох років. Інші сили, що сьогодні претендують на виключне право провадити боротьбу, не витримали б і трьох місяців... Бо ці сили не знають України і не знають її ворогів і тому не здібні проти них боротись.

Опинившись на еміграції і діставши підмогу з боку нової / після 2-гої світової війни / еміграції, діячі ДЦ УНР вирішили поширити й зміцнити його організаційну базу шляхом його реорганізації. Було ухвалено "Тимчасовий закон про реорганізацію ДЦ УНР", який діє й нині і який передбачає створення Української Національної Ради, як передпарламенту.

І з того часу, на жаль, почалась політична чехарда, щоб не сказати більше. Річ у тім, що згідно з тим законом до УНРади має право належати кожна українська політична група, яка лише заявить, що вона стоїть на демократичних позиціях і в своїй практичній політичній роботі буде тих принципів додержуватись. На ділі така обіцянка не перевіряється, як також не звертається уваги на зовсім недавнє, далеко не демократичне поступовання деяких українських політичних організацій, що їх діячі ДЦ безперестанку закликають до складу ДЦентру.

Як і треба було сподіватись, обидва відламки ОУНу / спочатку "бандерівці", а потім "мельниківці" / покинули УНРаду ще на початку її існування і поза нею почали безбожно її очорнювати.

Сьогодні, після останньої / VI-тої / сесії УНРади, на якій було прийнято до складу УНРади ОУН/з/, маємо для деякого сюрпризу: ці оунівці в своєму друкованому органі заявили, що вони пішли до УНРади для того лише, щоб зруйнувати її зсередини... Отже, маємо троянського коня!.. Взагалі навколо цієї сесії УНРади відбувався якийсь відьомський шабаш... І відбувався він на кістках моїх колег з Армії Української Народної Республіки....

А хіба маємо гарантію, що інші відламки ОУНу позбавлені таких тенденцій?

Отже, бачимо: така конструкція Державного Центру УНР, що деякому здавалась ідеальною, на практиці показала свої негативні сторони. Наслідком цього, замість корисної конструктивної роботи, маємо в УНРаді перманентні кризи. Та інакше й бути не могло!

І це діється тоді, коли ДЦ УНР мусів би опрацювати визвольну концепцію, що вказувала б доцільні і найпростіші шляхи до вільної України. Але це не буде можливим, якщо нашого визвольного воза будуть тягти... лебідь, рак та щука..., якщо Національна Рада перетвориться на націоналістичну раду...

Звичайно, що й поміж демократичними організаціями можуть бути розбіжності в підході до тих чи інших справ. Але ці розбіжності не мають принципового значення, бо треба знати різницю між демократичними й антидемократичними настанвленнями в політичних справах: в першому випадку провідники ведуть за собою народ, а в другому - штовхають його перед собою...

Ця думка ніби суперечить загальному й натуральному бачанню консолідувати всі сили для боротьби проти нашого національного ворога-оку-

панта нашої землі. Насправді це не так., бо мусимо в першу чергу умовитись ,як треба розуміти термін " консолідація", який зміст в нього маємо вкладати. Особисто я розумію цю справу так, що сконсолідуватись мають всі українські організації , які належно оцінюють факт нелавнього існування нашої держави- Української Народньої Республіки, що в її ідеології її творці вклали єдино раціональний і єдино потрібний зміст, а саме, що наша держава має бути народоправною ,що вся її політика має бути спрямована на всебічне задоволення інтересів широких трудових мас України. Це- далеко не те, що несовісно де-хто твердить ніби хтось сказав: " Якщо не буде Україна такою, якої ми хочемо, то неха* не буде ніякої України". Ні! Це тільки значить, що коли не *ти назустріч народнім ба- ханням, побто баханням національно понівеченого народу, то не буде ніякої України"...

Відомо, що іде на зорі свого існування- 1928 р.- тоді ще об'єдна- ний ОУН, на своїй 2-й конференції ухвалив таку постанову: " Провід Українських Націоналістів у своїй діяльності відмежовується від усіх українських політичних партій і груп та не вступає з ними в співпрацю".

А напередодні 2-ї світової війни один провідник ОУН/м/у своїй книж- ці п.н. " Націократія" писав: " Ідеологія націоналізму суцільна, неподіль- на, воєннича і непримиренна , її не можна узгоджувати з іншими ідео- логіями".

Чи треба говорити, що бандерівська ОУН ішла * іде під гаслом "Слава куче відокремлення"/ від інших українських патріотів/?..

Хтось може сказати: " А може ж оунівці переглянули й змінили свої **ідеологічні** позиції?"

Я був би влячни* кожному з вас, хто вкаже мені на можливий відповід- ний документ і підтвердження тих змін на ділі. І додам: ми мусимо цього вимагати від кожної політичної групи, що має бути і діяти в на- шому визвольному центрі, яким має бути тільки Державний Центр УНР. Бо ж ... християни перед причастям сповідаються...

Все нема чого говорити про гетьманців.

Вдумлива аналіза світових політичних подій останнього півстоліття безпомилково доводить, що в справі приходу до влади в Росії большевиз- му винна російська демократія, а в справі приходу до влади в Німеччині не менш вартісного гітлеризму винна німецька демократія, бо ці дві де- мократії допустили до влади в своїх країнах антидемократичні режими, забуваючи слова одного з діячів великої Французької революції: " Не мо- же бути свободи для ворогів свободи"...

Наша еміграційна демократія , здається, готова повторити помилки демократій російської і німецької. Її слід чагадати соціологічне правило: " Режими заступаються **такими**, якими приходять"...

Я, признаюсь, не боюсь , що оунівці визволять Україну без мене і то- му виключно їм буде належати за те честь і слава... Але я маю тверде переконання, що вони можуть багато нашкодити в наші майбутній визволь- ній боротьбі, як шкодять і сьогодні в умовах еміграції.

Демократія має багато матеріалу для своєї науки, матеріалу свого і чужого. На жаль вона не завжди його використовує. Вона може бути соці- альною, християнською, революційною і т.п., але в першу чергу вона по- винна бути політично письменною, щоб бути передбачливою...

Хтось, знову, може сказати, що прийяття до УНРади з отаким "переворотом"-то демократичний тоталітаризм. А на мою думку " демократичний" тоталітаризм"- то круглий квадрат або смажена крига...

Надзвичайна політично-ідеологічна строкатість ДЦ УНР не лише не стріляє діловості його, але також здібна не принаджувати, а, навпаки, відштовхувати від нього широкі народні маси сучасної України і в першу чергу тих, хто тепер там великими тисячами закінчує університети і прислухається до голосу еміграції.

Так мусимо міркувати й діяти, якщо в наші боротьбі розраховуємо на власні сили, бо сторонні сили допоможуть нам лише тоді, коли будуть бачити, що ми здібні провадити боротьбу, здібні вести за собою свій народ.

Такий висновок підказує мені, між іншим, також і моя участь у Союзі Визволення України; не того СВУ, що на еміграції творить неподобства, а того, що в неймовірних умовах большевицького режиму наважувався робити українську національну роботу. Тоді ми, учасники СВУ, з приводу інформації про те, що на еміграції оформилась гетьманська організація, а в Галичині зародок ОУНУ-п.н. УВО брутально топче прапори Української Народної Республіки - однозгідно казали: " Дуріє наша еміграція і дуріє наша Галичина"...

І все таки з усього сказаного мусимо зробити такий висновок: підтримуємо ДЦ УНР, бо чогось іншого, кращого не маємо і його не може бути! Але одноразово: дбаймо про його демократичність і правильний напрямок його діяльності. -----

УККА. Нема чого говорити, що еміграція поневолоеного народу повинна мати свою репрезентацію в країнах свого поселення. Бо нашим обов'язком є, між іншим, також наживати друзів для нашої визвольної справи і одноазово- вчити наших добродіїв розуміти і бачити нашого ворога, що може стати і їхнім ворогом.

Одночасно ці репрезентації повинні тримати свої руки на живчику нашої визвольної боротьби. Але для того треба, щоб ті репрезентації були здібні виконувати ці ролі.

Цього, на жаль, не можна сказати про репрезентацію українців у США. Особливо негідним з боку УККА є, мало сказати байдуже, -просто негативне ставлення його до ДЦ УНРеспубліки.

Звідціль має виходити й наше ставлення до УККА.

Бдице в системі УККА, що заслуговує на підтримку-це допомога праця, що її провадить ЗУАДК.

НАСТАВЛЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО СУСПІЛЬСТВА І ПРЕСИ ДО ОДУМУ

Кожна організація в процесі свого існування безперечно має відношення до суспільства, з якого вона вийшла або в якому їй доводиться перебувати, а також до преси, як передовсім інформаційно-комунікаційного чинника. Суспільство творить життя, а преса корегує його і пише його історію.

Проблема цієї теми надзвичайно цікава і, разом з тим, об'ємиста. Я свідомий того, що майже неможливо вичерпати її до нюансів і з уваги на обмежений час, даний для доповіді, і з уваги на комплікації роздобуття вичерпних матеріалів, які б відображували цілий процес існування ОДУМу.

Про пресу буду говорити лише про не-одумівську: часописи на терені США. Про суспільство-відношення й наставлення його до ОДУМу- базуючись переважно на твердженнях преси.

П р е с а

Преса представляє стан не лише паперового існування організації, вона подає образ її життя, зростання й упадку, включно з непорозуміннями. Отже, преса, в загальному, приносить користь, а також і шкоду організації. Щодо ОДУМу я зважусь поділити пресу США на три загальні категорії:

1. прихильна, 2. індіферентна і 3. неприхильна.

На маргінесі, однак, цікаво зазначити, що чомусь переважна кількість дописів про працю ОДУМу була підписана або лише ініціалами, або такими дивоглядами, як от: "Тричі батько", "Око" і т.п. Статтей, підписаних повними прізвищами, і ще до того-відомими прізвищами, було дуже мало. Чи тут вина преси, чи суспільства, чи самого ОДУМу- не знаю і не маю наміру зараз шукати причини.

З усіх часописів у США, які приділяли місця проблемам і хроніці з життя і праці ОДУМу, був тижневик "Український прометей". Цей часопис належав до тих, які займали переважно прихильне становище до ОДУМу. Редакція чиво цікавилась життям ОДУМу, звітувала за нього й час від часу давала свої поради. В одній зі своїх передовиць "Слово про молодь", напередоні з'їзду ОДУМу, редакція писала: "Наша молодь на чужині є частиною молоді в Україні і тому нашим завданням, всіх без винятку українців, допомогати молодечим організаціям. Допомогати це значить утримати існуючі організації та приєднувати до них із поза незорганізованих форм життя підростаючу українську молодь, щоб наша молодь, за словами поета А. Малишка, пам'ятала: "Будь же, як колос, - не стій водиночку!".

Чим більше було б подібних виступів на сторінках нашої преси-тим у кращому становищі ми сьогодні були б.

До групи прихильних до ОДУМу часописів можна включити часописи "Народня воля" і "Українське життя". Найбільш конструктивною статтею про ОДУМ є стаття, поміщена в часописі "Українське життя" 5 вересня 1964 року під назвою "ОДУМ в життєвій пробі"/На маргінесі XIV-го з'їзду ОДУМу/. В статті писалось: "Серед організацій української молоді, які родилися в еміграції і продовжують успішно своє організаційне життя, ОДУМ займає своїм характером, програмою, питомою вагою дуже специфічне й окреме місце... хоч свою чисельністю не дорівнює вона, здається, двом нашим молодечим організаціям, СУМА та Пласт, вага, окрема й відмінна подекуди програмова суть цієї молодечої організації не є меншими від

ваги, значення й місця обох других українських молодечих організацій".

"Народня воля" подає дуже багато з хроніки життя ОДУМу, але мені, на жаль, не довелося зустрітися ані з одним коментарем чи редакційною статтею.

До індиферентних часописів відносно ОДУМу належить, на жаль, наша славна "Свобода", що означає "Свобода". Цей часопис завжди подавав звідомлення переважно зі з'їздів чи якихось інших визначніших подій з життя ОДУМу. Одначе, коли читати ці звідомлення і поруч з ними читати звідомлення з подібного характеру з'їздів СУМА чи Пласту, то можна зауважити навіть якийсь сарказм. В кінці літнього сезону 1955-го року "Свобода", підсумовуючи пройдений шлях літа і початок робочого сезону, між іншим так характеризує молодечі організації: "Пласт, що здобув собі свою працю великі признання і симпатії всієї української спільноти на рідних землях та в діаспорі;... відносно молоді, ідейної та динамічної Спільноти Української Молоді в Америці, так само/ підкреслення нале/ ідейної і конструктивної організації молоді, що об'єднує переважно людей наддніпрянського походження"... І т.д. Чому редакція мусіла підкреслювати походження членства ОДУМу, а чому забула /?/ наголосити, хто на 99% є в складі "ідейних і динамічних" СУМА чи Пласту? Або-хоч би й найновіший приклад-це звідомлення з цьогорічного /XVII/ звичайного З'їзду ОДУМу в порівнянні до звідомлення про з'їзди СУМА і Пласту.

Неприхильність до ОДУМу часопису "Америка" можна пояснити двома причинами: перша-характер складу ОДУМу- наддніпрянці. "Америка", за словами А. Гудзовського, "вважає нових емігрантів з-під советів людьми непоправно покаліченими тим режимом, а всіх, що живуть в Україні, пропавшими для української справи". І друга причина негативного наставлення цього часопису до ОДУМу-це релігійна приналежність переважної частини одумівців/православні/. Цей часопис подасть щось про ОДУМ лише надзвичайного характеру, напр., звідомлення про концерт ОДУМу у Філадельфії весною 1967 року. Одначе, коли подавалося дуже скупе звідомлення зі "Свята моря", то явно було пропущено виступ Григорія Китастого, що виконав "Думу про отамана Симона Петлюру". Ні перше, ні спеціально друге ім'я не могло пролізти через горло редакторів "Америку", бо тяжко уявити, що це було пропущено випадково, якщо мати на увазі відому особу виконавця, а це славішу особу, якій присвячено твір.

Суспільство

Не менш ватливим чинником, який відіграє роль в зростові чи занепаді кожної організації, є відношення до неї суспільства в цілому і поодиноких, більш чи менш, визначних його громадян-членів цього суспільства. Громадянство, чи радше одиниці його, цікавилися й цікавляться життям ОДУМу, давали і дають ширі, часами дуже влучні, часами сухо офіційні, поради. Але це менш важливе. Важливе те, що були і є люди, які цікавляться молоддю, дбають про неї і бачають, зрозумівши, чи переконати її, крокувати з нею впарі...

Хочемо ми того, чи не хочемо, але суспільство на еміграції до цього ставлення до ОДУМу можна легко поділити на такі три групи: 1. західньо-українська група, або-популярніше-галичани, 2. Стара еміграція-це учасники визвольних змагань 1917-20 років і 3. це люди, з крові й кости яких зродився й виріс ОДУМ, це нова еміграція, переважно з Наддніпрянщини, або в більш загальному окресленні -православна громада.

Кожна з цих груп виявляла й виявляє своє відношення до ОДУМу в своїй

специфічній формі.

Незаперечним фактом є, що перша група, від самого початку існування ОДУМу і до сьогоднішнього дня, майже в цілості, ставилась і ставиться до ОДУМу негативно." В лавах ОДУМу, як пише "Українське життя", треба шукати зі свічкою в білий день молоді та юнацтва з західних земель України". Ця група поставила ОДУМ в позицію славного оправдання існування, чому ї стали жертвою, мабуть підсвідомо, навіть деякі одумівці. Виникає питання: чому? Чому за "оправдання існування" списалося так багато сторінок преси? Читаючи їх стає аж дивно. Невже кожний, чи кожна з нас мусить виправдуватися, чому прийшов на світ? Коли творився СУМ, то проблеми оправдання не існувало. Це була виключно політично-партійна гра. Але батьки-наші західні брати-посилають туди своїх дітей, ідуть туди сами, не виявляючи сумніву й застережень, улаштовують "здвиги". А хіба ми не могли б зробити здвигів? Напевно могли б, якщо б наше індиферентне суспільство вилізло зі своїх запічків і разом зі своїми дітьми прибуло, хоч раз на рік, в багато більші* кількості, ніж досі, на власну оселю "Київ".

Старша еміграція, правда не в більшості, поставилась до факту народження ОДУМу з певною настороженістю. Причиною цього, звичайно, є час, що розділяв нас фізично й духово впродовж більше 20 років. Психологія творців ОДУМу—дуже специфічна: "Молодь, об'єднана в ОДУМі, є безпосередньою еманациєю, продуктом духовим і фізичним найстрашнішого лихоліття в модерній історії українського народу..." / "Українське життя"/, лихоліття незнаного не лише цій еміграції та всьому Заходові, але й абсолютно незрозумілого. Час від часу виникали зудари, коли на поверхню випливали закиди у формі комсомольщини і піонерщини. Прикладом цього може послужити стаття ген. Вишнівського в газ. "Наша батьківщина", де він, накидаючись на одного з основників ОДУМу — Миколу Омеляновича Степаненка, виразно закидав йому приналежність до комсомолу. Для всіх, хто хоч трохи пам'ятає систему "чорного ворона", такі закиди безмежно болючі.

Однаке життя показало дось інше. ОДУМ, усвідомивши велич маєстату своєї національної держави, маєстату окропленого кров'ю найкращих героїв нашого часу, виразно й недвозначно став на позицію підтримки Державного Центру УНР. Цього покищо не зрозуміла жодна молодеча суспільно-громадська організація. "Молодь ОДУМу, як говорить ген. Ол. Загородський, вже перебрала від старших віру в ідеали. Серед неї немає нарікань, а лише побовнання". А майор П. Шпірук це підтверджує такими словами: "...ОДУМ здобув довір'я і симпатії працею серед українського громадянства; тепер припадає обов'язок на батьків допильнувати, щоб їхні діти ставали членами одиної молодечої демократичної організації—ОДУМ"...

І, нарешті, кілька слів про третю групу. На жаль, тяжко знайти дані для похвал цієї групи, яка не лише є частиною суспільства, в якому існує ОДУМ, але насамперед, має природні зобов'язання до нього. Бо вона його породила. З прикрістю треба ствердити, що в великій більшості найприкметнішою рисою цієї групи є її абсолютна пасивність, індиферентність; пасивність до праці й намагань молоді, зорганізованої в лавах ОДУМу * до тих, які вкладають поважну частину свого часу й енергії в ОДУМ і для ОДУМу. Ця пасивність має свою історію. Вона спеціально виявилася під час визвольних змагань; вона, а не що інше, привела до того, що ми втратили свою державу. Ця пасивність, якщо вона не буде поплотана, новим поколінням, приведе до того, що зникне ОДУМ, як організація. Треба

не збувати, що ОДУМ—це не лише оті молоді, згуртовані в організації й зобов'язані певними правилами й вимогами; ОДУМ—це також частина громади, це батьки тих дітей, що, або вже є в лавах ОДУМу, або тих, яких діти мусіли б бути в ОДУМі.

Найкращий приклад байдужості громадянства до ОДУМу виявляється у відношенні до нашої оселі "Київ". Оселя сьогодні повинна бути виплачена повністю; вона повинна вже давно давати прибутки. А що ж ми маємо? — Борги, які не зменшуються, а, мабуть навпаки, збільшуються. І все це є на совісті нашого православного суспільства за релігійною приналежністю і придніпрянців—за територіяльним походженням.

В и с н о в к и

На XVII-му з'їзді ОДУМу, в доповіді було звернено увагу, що ОДУМ має багато опікунів, хоч їх і не названо поіменно. А мені здається, що ОДУМ, мабуть єдина організація молоді, яка в тому відношенні, є круглою сиротою. В осередках, де ОДУМ одержав більшу підтримку від суспільства, де ОДУМ мав опікунів, сьогодні це не існує проблеми його неіснування.

В процесі свого життя ОДУМ перейшов на різноманітні моменти. Один з найактивніших одумівців від самого початку існування ОДУМу й до сьогодні — П. Лимаренко пише: "... свої наслідки залишило також і неправильне розуміння, чи краде сприймання ОДУМу старшим громадянством, а особливо деякими політичними середовищами." Далі, говорячи про майбутню долю ОДУМу, конкретизуючи свої думки, автор пише: "На допомогу ОДУМові мусять прийти і Об'єднання Прихильників Української Народної Республіки, і Демократичний Український Координаційний Центр/ДУКЦА/. Їхнім завданням і моральним обов'язком є не лише подати допомогу у вигляді порад, а в першу чергу — подбати, щоб їхні діти ставали членами ОДУМу..."

ОДУМ, як організація, мав сильний розмах і, не зважаючи на всі перешкоди, вийшов на поверхню громадського життя — і тепер, звичайно, залишається й оцінюється нарівні з іншими молодечими організаціями.

ОДУМ об'єднує вже не "східняцьку", але українсько-американську, українсько-канадську, чи якоїсь іншої країни, молодь; не "комсомольців", чи "піонерів", чи "комуністів", як доводилось нам час від часу чути. І тому ОДУМ увійшов у цілком нову стадію відношення до нього з боку суспільства. Всі попередні закиди на адресу ОДУМу відпадають автоматично. Уже тепер, вже сьогодні пасивність суспільства чи преси мусить зникнути, бо, якщо ні, то нащадки ОДУМу матимуть право сказати словами Догженка: "Ви не поганий ворог ворогів, але друг друзів ви нікчемний. Нікчемний... І це велике лихо!..."

ПРИБЛИЗИ Й ВІДПЛИВИ В ОДУМІ

1. Чому молодь вступає в ОДУМ?

Аналізуючи причини вступу української молоді в ОДУМ, спочатку мусимо розглянути, чи радше поверхово заглянути, в це питання в його найширшому значенні. Адже молодь, що допливає до ОДУМу, крім свого походження, небагато чим відрізняється від молоді світу взагалі, а американської—зокрема. Приблизно ті самі зацікавлення, подібна поведінка та майже ті самі вимоги. Також необхідно знати, хоч ми про це тут будемо найменше говорити, що молодечі організації дають/або принаймні повинні давати/ для молодій людині те, чого інші чинники/ батьки, школа та церква/ не можуть або не в силі дати.

На наше нещастя в наших українських родинах дуже часто гонитва за добробутом, чи жадоба за добробутом, витискають маму з хати на заробітки, залишаючи дітей на поталу оточення. А місце ж мами для дітей, у віці їх ментального й фізичного розвитку—родинний дім. Наші українські батьки дуже часто поспішають заробляти й заощаджувати гроші для щойно народжених дітей для університетів, залишаючи їх на поталу незнайомому, забуваючи, що дитинство і юнацькі роки—то найважливіший вік дитини. Якщо не закладеться здорового фундаменту в її дитячому віці, то в старшому вже буде запізно, бо можуть бути гроші для університету, але дитина не буде здібна до нього йти. Американські публічні школи, що їх наші діти одвідують, далеко не стоять на височині потреб виховання молоді. Наша церква настільки бідна, що абсолютно не спроможна будьщо зробити для молоді, поза тим, що вона вже робить.

Ось приблизно так виглядають три головні чинники формування свідомості й характеру української дитини в умовах еміграції. І тому ОДУМ має бути допоміжною силою цим чинникам.

Молода людина має гін до товариства. Спостерігаючи за малим дитям, ми завжди бачимо, що воно вимагає товариства: воно часто плаче і навіть кричить до тих пір, аж поки хтось підійде до коліски; тоді воно раптом затріпоче з утіхи і своєю милою усмішкою вітає гостя. В дальшому розвитку дитина вимагає товариства, гри. Дитина, мов та морська гумка, сприймає все, що довкола неї. Тому дуже важливо створити для неї якнайсприятливіші умовини для її розвитку.

В наймолодшому віці, тобто до 7-ми років, єдиний вплив на дитину в формуванні її характеру мають батьки, а особливо мама. І тому вже тепер мусить бути зроблений добрий початок: вже тепер потрібно застосувати щодо дитини певний "правопорядок" і режим. Для прикладу: вчасне лягання і вставання, вчасний сніданок, обід, вечеря, розподіл дня для занять. Може бути й телевізія, але лише з такими програмами, які батьки вважать корисними для своїх дітей; тобто—не давати на поталу комерційним елементам виховувати дитину так, як вони хочуть. Бо сьогодні вже так ведеться, що не батьки контролюють їжу, одяг і поведінку своєї дитини, а зовнішні чинники, серед яких велика частка припадає на невдалі телевізійні програми.

Отже, дитина мусить здобувати навички дисципліни ще з наймолодшого віку. Для неї мусить бути застосований суворий режим дня. Якщо це робиться з наперед обдуманим пляном, з належним методичним підходом—дитина навіть не помітить цього.

Діти у віці від народження і приблизно до 16-17 років залежні в усюму від батьків і тому обов'язком батьків є доглядати, щоб діти використа-

ли всі скарби науки, етики й моралі. Дитина, без огляду на вік, респектус логічний, здоровий, послідовний режим, тобто дисципліну, а все це, як і кожна наука мусить зачинатися від наймолодшого віку, а не чекати поки вона засягне знань страшною в наш час "вулиці". Якщо дитина дістане "диплом" вуличного "виховання", тоді перевиховувати її надзвичайно тяжко і це надає клопоту батькам вдома, вчителям у школі, виховникам в молодечих організаціях, а в багатьох випадках і державі. Добре вихована в родині дитина готова перейти в товариство своїх друзів у молодечій організації у віці 7-ми років для Великої Гри, атмосфери якої ніякі батьки не спроможні створити в своїй хаті, бо дитина ставить далеко більші і цілком виправдані вимоги - це бо належить до закону природи.

Зробивши ось цей невеличкий вступ, я дозволяю собі повернутися до мого, радше господарів сьогоднішніх зборів, питання, а саме: чому молоді люди стають членами ОДУМу?

Коли мені запропонували цю тему, я дещо завагався. Бо, якщо ми глянемо на число членів ОДУМу і той кількісний потенціал, що його ОДУМ має, то стає часом моторошно. І я не раз запитував себе самого: чому якраз молоді люди не вступають до ОДУМу? Можливо тому, як дехто з легкої руки твердить, ніби ОДУМ не має мети, або відійшов від наміченого шляху. Мені здається, що якраз навпаки - ОДУМ має золоту мету, чудові ідеї і не так то вже далеко відійшов від наміченої мети, але він не знає, як тієї мети досягнути, тобто не має засобів.

Виховання людини мусить бути систематичним процесом. Як я сказав, респект до раціонального режиму здобувається в дуже молодому віці дитини від самих батьків. А тепер дозвольте мені запитати: чи українська родина відповідає всім тим вимогам, про які я поверхово згадав? На цьому питанні, якщо б дозволив нам час, варто було б зупинитись трохи довше. Однак, поскільки ми обмежені часом, я дозволяю собі, виключно з свого власного спостереження, лише в кількох словах дати відповідь. При цьому застерігаю слухачів, що я не претендую на виключний авторитет щодо даної теми чи тверджень. Роблю це виключно на підставі власного скромного спостереження, без покликання на будьяких фахівців.

Коли ми говоримо про українську родину в рямцях ОДУМу, то в першу чергу маємо на увазі, хочемо ми цього, чи не хочемо, батьків, уроджених в Україні, а саме на землях Великої України, тобто на тих українських землях, які до першої світової війни були окуповані царською Росією, а тепер - Росією комуністичною. Ці батьки, як рівно ж і їхні попередники, не зловили жодного досвіду організованого молодечого життя. Обставини так склались, що до кожної особи, яка, маючи організаційний хист, намагалась творити в будьякій формі організаційне життя, ставились з недовір'ям, ба навіть з певним презирством або - й з погрозами. Ці батьки, як і їхні попередники, не зазнавши на практиці організаційного життя, не пережили Великої Гри, не можуть зрозуміти її потреби. І тут ось, на еміграції також. Членство ОДУМу на сьогодні в більшості складається з незначної частини українських дітей тих батьків, які сами пережили юнацький вік в молодечій організації.

До цієї, першої, категорії зачисляю батьків у віці 30-45 років, які ще в таборах т.зв. переміщених осіб в Європі, використовувачи свій юнацький вік та нагоду, не звертаючи уваги на так звані впливи деяких політичних течій на тодішні молодечі організації, жили і працювали та набували організаційний досвід і хист.

До другої категорії зачисляю батьків, які хоч сами й не мали нагоди в юнацькому віці зловити знань організаційного життя, однак розуміють потребу молодечої організації та її потягнень.

До третьої категорії зачисляю батьків ,яких пощастило умовити послати своїх дітей до ОДУМу. І в багатьох випадках вони лише тоді переконувались в потребі віддати дитину до ОДУМу, коли вже сами не могли дати їй ради... Такі діти, вибачте за вислів, уже в ОДУМі не потрібні. Та , зрештою, вони й сами довго не затримуються в ньому, бо й батьки їхні не зацікавлені в будьякій громадській праці, а тим більше- в мало або й зовсім їм невідомій молодечій організації.

Перша категорія батьків є єдиним джерелом здорових одумівських скарбів, не багатьох, але якісних. Вони-єдині, що розуміють потребу існування ОДУМу, як здорової української молодечої організації для виховання українських дітей у рідному середовищі, а в комплексі українських молодечих організацій у вільному світі, як єдину молодечу організацію, що стоїть на здорових державницьких засадах та визнає й підтримує морально й матеріально Державний Центр Української Народної Республіки.

От у таких, приблизно, фарбах виглядає картина мобілізації, грубо висловлюючись, нашого новачтва й юначтва в ряди ОДУМу.

А як же стоїть справа з дійсним членством ОДУМу, тобто людей у віці 17-35 років та сеньйоратом у віці поперх 35 років, про який мені найменше хочеться говорити?

Якщо сьогодні юнак чи юначка вступає в ОДУМ уже в віці 16-20 років життя, то тут може бути ряд причин, що залежать від попереднього досвіду, освіти й переконань. В такому віці велику роль відіграють традиційні переконання, хоча в останньому десятиріччі це не зовсім відповідає правді.

Якщо молода людина вже належала до якоїсь, хоч і не української, молодечої організації, а вступає в ОДУМ, то дуже можливо, що вона шукає відповіди на попереднє невдоволення. Такі члени довго не затримуються в ОДУМі, та на яких здебільшого й неможливо покладати великих надій для організації.

Друга категорія-це та, що не має попереднього досвіду, але має набуті вже в дорослому віці/16-20 років/прикмети організаційного хисту та розуміння потреби участі в молодечій організації. Цей набуток-трохи тривкіший; однак, після деякого часу наступає розчарування, а то-й нехить до будь-якого дисциплінованого громадського життя. Такі особи сподівалися чуда в організації, а тим часом "чуда" мають творити самі члени, власною мозольною працею.

Третя категорія-це просто прохочі, випадкові люди, або "дукачі блакитних перл". Вони вступають в організацію випадково, бо й при цьому не робиться жодних перепон, тобто не ставиться якихось , принаймні мінімальних вимог. Такі члени нічого не роблять від самого початку вступу до ОДУМу. Не задовольнивши своїх власних потреб чи зацікавлень/ я сумніваюсь, чи такі члени мають будьякі зацікавлення/- вони відходять, не залишаючи по собі ніякого сліду, за винятком , може, ігноранції, навіть не збагнувши, хоча б для цікавості, мети ОДУМу.

Отже, підсумовуючи сказане вище, мусимо погодитись, що найбільшій і найздоровішим елементом ОДУМу є ті члени, що пройшли ранній юнацький вік в ОДУМі та які мали певну підтримку і співпрацю з боку своїх батьків. І тому єдиною надією ОДУМу є його доріст, за який ми мусимо дбати.

2. Чому одумівці виходять з організації?

Пересіювання за принципом " відокремлення мушів від хлопців" відбувається скоро після вступу в ОДУМ, про що я згадував , говорячи про три категорії членів, які вступають до ОДУМу в віці 16-25 років. Отже, це є однією з причин/ чи безпричинного/ виходу з ОДУМу. Але, в загальному, ви-

хід членів з будьякої вільної організації є природнім явищем, тим більше молодечої організації. Адже всі вимоги життя мають свій час і своє місце.

Діти, що перейшли юнацький вік/7-12 років/, мусять переходити до юнацького/ 13-17 років/, бо їм для них уже не цікаво бути з багато молодшими друзями в тому самому році; та, зрештою, їхні потреби гри вже далеко складніші й вибагливіші і тому ми їх переводимо до старших/юнацьких/ роїв.

У період перебування в юнацьких роях, юнаки й юначки кінчають середню освіту і плянують собі інший курс життя. Одні йдуть до вищих учбових закладів, що і є однією з багатьох цілей ОДУМу, інші спеціалізуються в певних ділянках, а треті, можливо, - лише як українська приказка каже... "пішли самопасом", щоб лише якось жити. Досягаючи цього віку вже повнолітнє юнацтво і відносно ОДУМу стоїть на грані двох світів. Закінчуючи свій юнацький вік і переходячи в так би мовити молодечий/ 16-25 років/, воно ставить під знак запитання і своє ролю в ОДУМі.

Природнім явищем є, що в цьому віці найбільше молодих людей залишає ОДУМ з огляду на ряд сторонніх, часто незалежних від них, причин. Бо у молоді в той час перед очима - інший світ, інші вимоги життя, інші зацікавлення. Все це часто витискає молодь з одумівських рядів і вона вливається в круговорот вічного життя. Під час такого відсіву, певна частина/ дуже мала/ заслужених і ідейних одиниць залишається й надалі в організації, щоб не переривати тяглості життя ОДУМу, несучи на своїх плечах тягар праці організації. Недотягненням і бідю ОДУМу є те, що забагато таких сеньйорів /26-40 років і вище/, залишаючи ОДУМ, абсолютно не турбуються його майбутністю. Це - люди без розвиненого почуття відповідальності. Нормальним явищем є, що певна частина "старої війни", як висловлюються наші брати-галичани, мусять відійти; однак ненормальним є, коли дуже мало залишається для продовження праці. Тут також, хоча лише частково/ бо більшість з нас уже є вихованцями заходу/ дає про себе знати психологічна властивість наших предків - "моя хата скраєм", або ж, уже загально знане, вже американське: "Ай дон'т вонт ту гет інволв", або "Ай дон'т кер", або "Ай джаст вонт ту гев е гуд тайм"... Це - байдужість до організації, спричинена безмежним добробутом та гонитвою за задоволенням тіла, що засліплюють наші очі перед дійсністю, яка чигає понад нашими головами, запрошуючи нас вічним непробудним сном з усіма його сумними наслідками...

3. Відношення колишніх одумівців до ОДУМу

Кожна організація має свої кадри постійних відданих і чесних працівників, а також і тих, що по відбутті своєї, так би мовити, служби, відходять від неї. В цих останніх є підкатегорії тих, про яких тут згадано раніш, тобто ядровиків, ідейних працівників та принагідних одумівців. Про останніх ми взагалі не будемо згадувати, бо про них і не було чого говорити, але про перші дві категорії якраз і має бути мова.

За винятком лише одиниць, так звані відходячі з перших двох категорій, поривають майже повністю зв'язки з організацією. Можливо, що вони думками й залишаються з ОДУМом, але хто ж може відгадати їхні думки?.. Можливо вони й боліють за ОДУМ, але ОДУМ їхніх страждань не відчуває..., а вони/якщо правильною діагнозом їхніх страждань є їхні переживання за ОДУМ/, нічого собі не роблять, щоб утихомирити свої болі... Дуже жалюгідно/ але необхідно відмітити/, що є навіть випадки, коли нещасливий одумівець, навіть колись високопоставлений, ставиться до ОДУМу негативно, та навіть часом з презирством. Це - доказ браку послідовного логічного думання та нестійкості щодо вибраної мети.

І не діється в той час, коли шаліє духова розхристаність, гонитва за дешевими, часто аморальними задоволеннями тіла, коли всі суб'єкти стають однаковими без різниці їх походження чи ідейного наставлення, коли навіть у кузні, що повинна кувати нові здорові душі, ледве блимає вогник. В цей час доводиться лише одним, безмірно виснаженим фізично і ментально одиницям, працювати на важкій занедбаній ниві, бути, чи принаймні намагатися бути, садівниками українських духових садів.

Тяжко в таких обставинах працювати, коли на*менш заслужені хочуть бути винагородженими скоріше від справді заслужених, а не винагороджених, коли на*більш потрібно тих, які мусіли б бути, але яких нема, коли стукати, а не відчиняється, коли просиш, але не чуєш відповіді, коли переко-нуєш про потребу хоча б мінімальної жертви праці, а у відповідь чуєш тільки голос мов з глибокого провалля...

Яка * прогноза з усього цього? Це, звичайно, належить до іншої теми. Одначе хотілося б залишити на роздум одумівським інтелектуалам відомість, що прогалини в прошарках одумівського життя та одумівських кадрів збіль-шуються з кожним днем, якщо не з кожною годиною. З ходом часу погасає ентузіазм у тих, які ще залишаються на полі бою.

Одначе молодь, на яку ОДУМ претендує, є і кількість її зростає, бо * українська громада помножується, але та молодь не буде одумівською, бо ОДУМ, мов та немічна знесилена мама, не має змоги заопікуватися нею, не може дати їй цілющої щоденної поживи.

А як же має бути завтра? Бо знати це потрібно!

Я думаю, що є ряд розв'язок, менш і більш конструктивних, менш і більш радикальних. Важко сьогодні сказати, яка з них могла б поставити ОДУМ на здорові міцні ноги, чи вивести на чисті води. Так, вивести на чисті води! Вже на*вищий час після 17-ти років життя перестати животіти. Треба зачати самому жити і дати жити другому.

ОДУМ У МАЙБУТНЬОМУ

Перед нами, одумівцями і приятелями ОДУМу, стоїть найважливіше організаційне питання-питання нашої майбутності. Коли вмирає віра в майбутнє і ми не бачимо в ньому нічого більшого, ніж у сучасному чи минулому, тоді зникає творчий ентузіазм і наступає застій.

Уже минуло 17 років від створення Об'єднання Демократичної Української Молоді і вже ті ідеали, на підставі яких ОДУМ було створено, недостатні і потребують доповнення більш практичного характеру. Організація мусить жити сучасним життям, в сучасному світовому розвитку і потім, на базі цього практичного життя і на базі творчої праці, вона продовжуватиме свою діяльність у майбутньому. Процес творення міцної організації довгий і фактично ніколи не закінчується, тому що це постійний процес синтези різних важливих факторів, а особливо-ідеї, традиції і нових надій.

Перед нами стоїть питання: де лежать наші нові надії і як їх можна перетворити в дійсність. Якби кожен з нас на скору руку написав на папері, чого б він найбільше бажав, що б ОДУМ зробив у майбутньому, а потім я всі ці бажання прочитала б - ми відразу побачили б, що, хоч ми будемо мати переважно дійсно багаті і добрі думки, то більшість з них будуть нездійсненними, коли для їх здійснення немає конкретних підстав у сучасному житті організації.

Тут потрібно зупинитись і поставити питання: "А що нам перешкоджає і чому організація, створена на дійсно високих ідеалах, ідосі не набралася сили стати певно на свої ноги?"

Коротко і загально я відповіла б наступними словами: ОДУМ упродовж своїх 17-ти років існування не рахувався реально з конкретним життєвим процесом і таким чином ми не можемо тверезо і впевнено планувати майбутність організації.

Я почну аналізу цієї ситуації з першого необхідного критерія міцної організації- з ідеї. ОДУМ був створений на базі демократичної системи, яка передбачає можливість об'єднувати людей різних переконань, але які в своїх поступованих підпорядковуються рішенням більшості. Для засновників ОДУМу ця ідея демократії була необхідною передумовою, яка давала їм свободу вибору і можливість висловлювати свої думки, а не коритися наказові якоїсь абсолютної сили. Вони дійсно відчували в своєму житті і в своїй праці потребу цієї свободи. Можна також сказати, що ідея демократії задовольняла їхні внутрішні потреби самозбереження і самоздійснення.

І так ОДУМ входить в українське громадське життя і бореться за ідею демократичної єдності. Засновники ОДУМу знали, проти кого і чому треба боротися і також, кого підтримувати. На це вони мали історичні й актуальні причини. Недавно відірвані від рідної землі, кожен з них відчував, що треба врятувати в своїй душі любов до України і що треба активно дбати про визволення України. Але, як довго можна втримати на чужині абстрактне почуття любові без конкретного предмета нашої любові? Як довго можна жити для України, коли кожен повинен жити також і для себе? І, найважливіше, як можна передати цю любов молодому поколінню, щоб ті ідеї, за які ми боролися, жили в свідомості цього покоління?

Тут у нас виникають великі труднощі, головна з яких є непрактичність

нашого підходу. Молоде покоління не може зрозуміти психології старшого покоління, яке передає йому ідею і більше нічого. Молодь любить не тільки вірити в ідею, але також і бачити наслідки її реалізації. Наша молодь не бачить нічого особливого в ідеї демократії, через те, що вона виросла в демократичній державі і вважає, що це її право, а не привілей. Молоді люди не відчують і ніколи не мали нагоди відчувати стан неволі або примусу. Скрізь в Америці - від початкової школи до університету і далі - молодь має право вибирати своїх представників і висловлювати свої думки. Це все добре і повинно бути нам, українцям, добрим взірцем. Але є одна велика різниця між життям американської і української громади. Американець кориться рішенням більшості тому, що це є актуальна справа його життя. Коли б держава або суспільство обмежували його волю - він сам це відчував би і шукав би засобів свободи для себе. Українець на еміграції живе в двох сферах - в американській і українській. Йому потрібно ввійти в американське життя, але не конче потрібно ввійти в українське. Ніяка еміграційна організація не зможе його переконати однією ідеєю - вона му- сить мати плян праці і підхід до сучасного життя свого члена. Член організації повинен відчувати, що праця організації збагачує його і також дає йому шанс самовияву.

Не менш важливим є те, що він хоче здобути товариство, з яким буде спілкуватись.

Звичайний член організації не хоче і не бачить потреби розуміти всі складні обов'язки ОДУМу. Він мало цікавиться українськими партіями, бо їх так багато і не можна розібрати, яка добра, а яка недобра. Він також не може зрозуміти, для чого всі ці партії та організації існують і який справжній вплив вони можуть мати на його життя або навіть на Україну. Він бачить потребу мати якусь центральну керівну організацію, яка об'єднувала всіх, але, на жаль, це одне, чого в нас на еміграції нема.

Старше покоління нарікає, що воно не має собі зміни і що молоде покоління безідейне, коли справа в тому, що молоде покоління не хоче носити на своїх плечах тягар невдач нашої історії без актуальної підстави на це. Воно не підготовлене для таких складних обов'язків і ніхто його до того не підготовляє. Крім того, молодь не любить, коли так довго говорить- ся лише про ідейність, про визволення України, про революційний дух та про завзяту боротьбу. Колись я, справді, захоплювалась такими закликами, але тепер я не можу повірити, щоб людина, яка говорить таке, серйозно подумала, що ми на еміграції конкретного можемо зробити для України лише одним палким духом революції. Я сіла собі одного разу і подумала, що може мала група революціонерів зробити, щоб увесь світ почув про Україну і відгукнувся. На жаль, мої революційні думки нікому тут не були потрібні, а Україна далеко. Чи не було б більш практично і доцільно, коли б ми добивались, щоб наші члени своїми талантами ввійшли в американське культурне життя в школах, університетах, в інтернаціональних організаціях, щоб хоч мінімально змінити американське байдуже ставлення до України? Для цього не треба мати революційного духу і не треба втручатися в політику, лише треба ознайомлювати людей з ідеєю самостійності України.

А щодо боротьби? Не ми будемо вирішувати цю справу. Це не є заклад міцної ідеї, а це є оцінка наших реальних можливостей. Це - правда і ми мусимо рахуватися з нею.

Треба також дати оцінку одумівських традицій і праці. Цю ділянку нашого життя потрібно оживити. На наших традиційних зустрічах і *ести- ваях та навіть на з'їздах мусять бути точки, які будуть зацікавлювати всю нашу молодь. Такі речі, як гарні забави, треба влаштовувати в добро- му приміщенні, а не на площі серед одумівської оселі. Треба влаштовува- ти пікніки, на яких молодь може зустрічатися з іншою молоддю, як це ко-

лись було в Бавнд Бруці, де була маса різних людей.

Що сталося з зустріччю цього року? Чому ми не могли скористатися з нагоди мати зустріч на ЕКСПО в Монтреалі?

Треба відновити традицію новорічних забав. Спортові змагання також мусили б мати важливе місце в організаційному житті для розваг. Але ми ніколи не знаходимо часу відповідно підготуватися до цього тому, що на перешкоді є різні засідання та з'їзди або щось інше. Це показує брак планування. Наші з'їзди також не можуть задовольнити нашу молодь. По-перше, з'їзди не повинні бути на Леґбор Дей Вікенд, коли всім хочеться погуляти, а, по-друге, наші з'їзди такі довгі і переважно такі нудні, що звичайний одумівець не може їх витримати.

Так, як ми бачимо—всі ці недоліки походять від неефективного планування і ми не маємо спеціальної особи, яка мала б досить часу присвятитися цій справі. Вже пора, щоб ОДУМ мав постійного платного секретаря, який міг би виконувати щоденні функції і полегшувати працю Головної Управи, яка повинна дбати, зокрема, про планування роботи всього ОДУМу. Це дало б членам Управи можливість приділяти більше уваги філіїним потребам і стану організації. Коли б вони мали більше часу—вони самі могли б допильнувати слабу філію, підтукували виховників та фахівців. При таких умовах виробилася б доцільна адміністративна система цілої організації. І всі ті гроші, які були б витрачені, повернулися б нам тому, що праця йшла б успішніше.

Щоб утримати в своїй складі і зацікавити своїх членів діяльністю ОДУМу, філія повинна кожночасно підготовляти різноманітну програму. Без цього не можна сподіватись добрих наслідків, і одумівець загубить навіть мінімальне зацікавлення діяльністю організації.

Я хотіла б, щоб філії мали не тільки співочі та танцювальні гуртки, але також і гуртки, які прочитали б і зрозуміли принаймні одну добру українську книжку в рік під керівництвом якоїсь людини, яка вміє працювати з молоддю і зацікавила б її українською літературою і Україною взагалі. Я хотіла б, щоб провадились дискусії про сучасні проблеми життя, як от: війна у В'єт Намі, стан негрів в Америці, сучасний стан поневолених націй. Я знаю, що молодь може висловити свої думки на такі для них актуальні теми. І це було б дуже корисно.

Я хотіла б, щоб молодь слухала більше всяких доповідей, українських і американських, і щоб доповідачі конкретно звертались до молоді. Я певна, що молодь розуміла б і цікавилась би такими доповідями.

Також нам потрібно використовувати наші добрі мистецькі сили, щоб їх можна було вислати в ширше коло американців і українців поширювати відомості про нашу культуру і таким способом провадити нашу пропаганду. Молодь любить такі виступи і це буде підносити її на дусі.

Поза працею організація мусить дбати про свій матеріальний стан. Кожна філія повинна мати свою домівку, де можна було б спокійно працювати. Таким набутком молодь буде гордитися.

ОДУМ у майбутньому не буде такою організацією, якою її уявляли її основоположники. Її нові надії будуть ґрунтуватись не стільки на абстрактній ідеї, а полягатимуть в культурно-освітній праці, в товариських взаєминах тощо.

Треба нам уже підготовляти більше виховників і шукати фахівців, щоб допомагали нам у цьому. Коли ми хочемо, щоб наша молодь виховувалась між українцями і знала українську культуру, ми мусимо боротись проти національної асиміляції не лише словом, але й ділом.

Ноя тема лише порушує чаболіле питання майбутности ОДУМу. Те, що ми маємо не може і не повинно нас задовольняти і ми мусимо відгукнутися певною акцією для забезпечення майбутности!

